

ATSISKLEIDIMAS MODERNIAM PASAULIUI

DR. J. GIRNIUS

*) Anksčiau buvo katalikuose daugiau ar mažiau įprasta smerkti modernųjį pasaulį, tik iš šalies kataloguojant jo klystkelius. Dabar ryžtamės suprasti modernųjį pasaulį ir patys stengiamės įsijungti į gyvenamojo laiko rūpesčius. Atviroj Bažnyčioje savaime kitaip pažvelgiama ir į pasauliečius. Ligi šiol jie buvo įpareigoti tik klausyti be teisės pasisakyti. Vatikano susirinkimas pripažino pasauliečių savarankišką atsakomybę Bažnyčios misijoje liudyti Kristų pasaulyje. Bent trumpai tenka paryškinti šio istorinio posūkio prasmę.

Bažnyčios atsiskleidimas moderniam pasauliui — tai ieškojimas vienybės tarp religijos ir kultūros.

Ligi šiol vis ilgėtasi viduramžių, kurių kultūra buvo formaliai sakralinė, ir baimėtasi naujųjų amžių dėl to, kad moderniosios kultūros pasaulėjūmas (sekuliarizacija) vyko drauge su nukrikščionėjimu (dechristianizacija). Naujaisiais amžiais religija ir kultūra iš tiesų taip išsiskyrė, kad nūnai, Ch. Dawsono žodžiais, kultūra tapo kūnu be sielos, o religija tiesia savo izoliuotą egzistenciją kaip dvasia be kūno. Tai lygiai nelemia abiem šalim. Prarasdama ryšį su kultūra, religija savaime praranda ryšį ir su gyvenimu. Nutraukusi ryšį su religija, savo ruožtu kultūra praranda savo dvasinę — moralinę prasmę: žmogus ugdymo techninę galybę, bet nežino, kam jis pats gyvena. Gyvybiškai svarbu civilizaciję pažangą atremti į dvasines — moralines vėsmes, kad techninis žemei viešpatavimas neužgožtų žmogaus rūpesčio savimi pačiu.

Tačiau siekti religijos ir kultūros suartinimo viduramžinė forma tereikštų prarają gilinti, o ne užgrįsti. Naujaisiais amžiais kultūra laimėjo pasaulietinį savarankiškumą ir jo nebeatsižadės, nes ir nėra pagrindo jam atsižadėti.

Šiandien praręzime, kad ir pačiu krikščioniškuoju žvilgiu nėra ko baimintis kultūros laimėto savarankiškumo ar jį smerkti. Kultūra yra pasaulie-

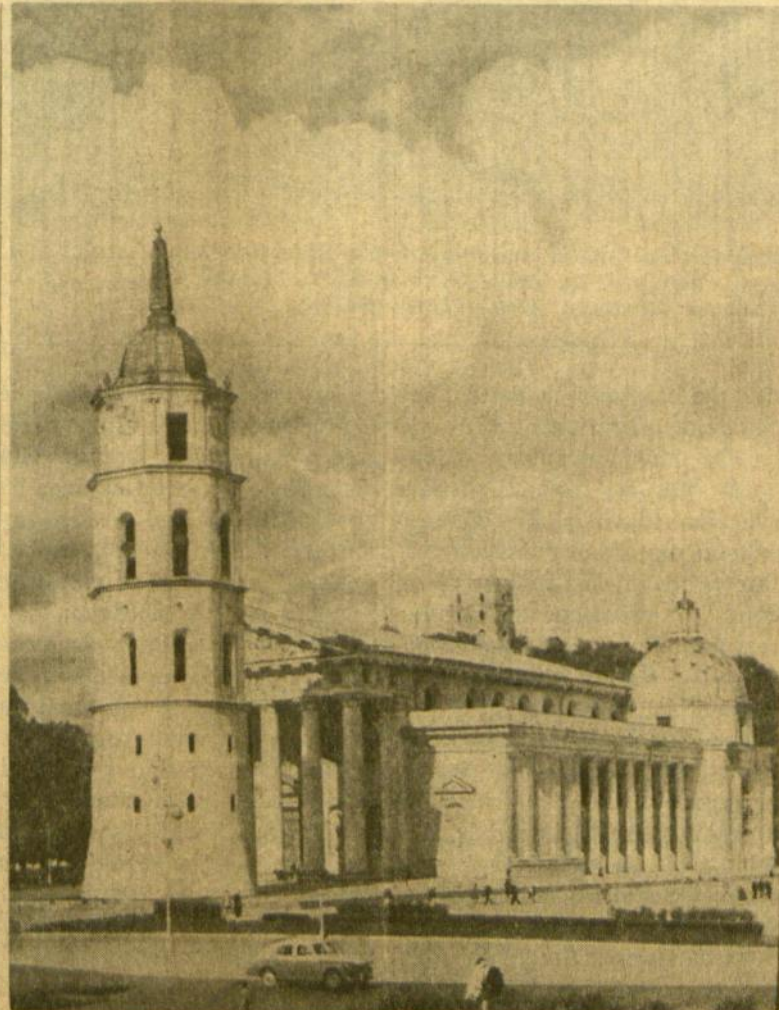
tiskai savaranki dėl to, kad ji nėra tik grynai priemonė antgamtiniam tikslui siekti. Kaip savo laiku J. Maritainas formulavo, laikinieji dalykai yra "nukreipti į šį tikslą, bet ne gynos priemonės būdu", nes jie yra "tarpiniai, arba infravalentūs, tikslai", turį vidinę vertę ir dėl to verti būti siekiami dėl jų pačių, nors drauge jie taip pat yra priemonės antgamtinio tikslo atžvilgiu (Pour une philosophie de l'histoire, 1959, p. 141). Ta pati mintis yra įglausta ir Vatikano II susirinkimo dekretu apie pasauliečių apaštalavimą (7-tasis skirsnelis): "visa... yra ne tik priemonės galutiniam žmogaus tikslui, bet ir turi savitą vertę, Dievo duotą" (omnia... non solum subsidia sunt ad finem ultimum hominis, sed et proprium habent valorem, a Deo eis insitum). Ir toliau toje pačioje vietoje šis dekretas įsakmiai pabrėžia, kad visko nukreipimas į Kristų nieku būdu nepaneigia laikinosios tikrovės, t. y. kultūros, savarankiškumo, jos savitų tikslų, įstatymų, priemonių (Haec tamen destinatio non modo non privat ordinem temporalem sua autonomia, suis propriis finibus, legibus, subsidiis...).

Tai ir yra naujas žvilgis į kultūros pasaulietinį savarankiškumą: jis nebesmerkiamas, o priimamas kaip natūralus dalykas. Ne pats kultūros savarankišką plėtojimą, o tik žmonių tolimas nuo Dievo buvo sutapatines sekuliarizaciją ir dechristianizaciją. Todėl, užuot sekuliarizaciją nuo seno tapatinus su dechristianizacija, greičiau tenka skirti ateistinę ir krikščionišką kultūros savarankiškumo sampratą. Kai mirioji re-

miasi atsivėrimu nuo Dievo, tai antrąją gaivina atsivėrimas Dievui. Taigi, E. H. Schillebeekx, O.P., žodžiais, "krikščioniškoji 'sekuliarizacija' yra visiškai skirtinga nuo ateistinės laicizacijos, kuri žemiškąją tikrovę priima galutiniu ir vieninteliu gyvenimo horizontu" (The layman in the Church, 1963, p. 44). Kai ateistinė sekuliarizacija žemiškąją tikrovę išnėšia iš tos visumos, kuriai ji priklauso, tai krikščioniškoji sekuliarizacija atveria tai visumai, kurioje ji vanda savo vietą žmogaus santykiu su Dievu.

Pasaulietiskai savarankišką kultūrą iš naujo susieti su religija — tai ją iš vidaus pašventinti paties žmogaus atsiskleidimu antgamtinę tikrovę. Pirminė krikščioniškosios dvasios vieta yra pats žmogus, o ne mokslinės teorijos, visuomeninės ideologijos, politinės santvarkos etc. Ne šios visos abstraktybės, o žmogus tiki ar netiki į Dievą. Vienokia ar kitokia kultūra padaro ta dvasia, kurios žmogus iš pradžių. Todėl ir savarankišką kultūrą amžiai gali būti tik pamažia krikščioniška, jei tik jos savybės krikščioniška dvasia.

Režnyčios žiūras į dabartinį

Vilniaus katedra ir varpinė (XV-XVIII amž.)

pasauli — tai visų mūsų pasaulio, kimas moderniąją kultūrą pašventinti iš vidaus. Bet neįmanoma kitaip moderniosios kultūros gaivinti krikščioniškąją dvasią, kaip patiems aktyviai

įsijungiant į mokslus, į menus, į visuomeninius rūpesčius. Šia prasme kultūrinis aktyvumas tampa pačiu krikščioniškojo apaštalavimo imperatyvu. (Nukelta į 4 psl.)

Į dangaus vieškelius pasukus

Kun. Stasiui Būdaviui vietoje eulogijos

BERN. BRAZDZIONIS

Ją žemės, ir vėl, Stasiaus Būdavo žodžiais, "akys nusikreipė... į žibintus, ir kojos pradėjo kelti — prie šviesų..."

O dabar, va, artimiems ir tolimiems draugams išsiblaškčius po pasaulį, vienas iš tos kelionės pasuko į šalį, nei gimtos žemės saujos ant bičiulio karsto užberti, nei Viešpaties Angelas pagiedoti neteko. Ir taip sunku turti atsiveikimo žodį tam, kuris ištikimai "Likimo Valią" pildydamas kartu ėjo, nukreipęs akis "į žibintus, prie šviesų..."

Su Stasiu Būdavu susipažinau prieš gerą keturias dešimtis metų laiškais, kai jis lankė Šiauliu, o aš — Biržų gimnaziją. Užsimezgė literatūrinė draugystė, kuri protarpiais truko iki Jungtinių Amerikos Valstybių. Čia sąlygos ir nuotoliai, kaip ir daugelį mūsų, išskyrė. Vėl beliko ryšiui palaikyti laiškais, bet ir tie retėjo, kol, pagaliau, sunkiai ligai kun. Stasiui prisilgus, ir visai nutrūko.

Savo ligą, man atrodė, kun. Būdavas slėpė, jos tikrojo vardo neminėjo, o aš neklusčiau, nors spėjau, o per III-ją Dainų šventę iš K. Grigaitytės sužinojau, kuri ji serganti ką tik buvo aplankiusi, — kraujo vėžys. L'gonis džiaugėsis jos atsilankymu, būves linksmas, samojingas, juokavęs, ir visai nesudaręs įspūdžio, kad guli ant mirties patalo.

Dėl savo sveikatos jis jau buvo pakankamai prisirūpinęs,

būdamas sveikas, todėl dabar likimą sutiko atviromis akimis, bet tarsi jo nematydamas, lyg savo gera nuotaika jį paneigti, paniekinti, nugalėti norėdamas. O savo sveikata kun. Stasiui Būdavas rūpinosi kartais net iki kraštutinumo — turėjo darbo, poilsio, laisvalaikio, griežtą dienotvarkę, anksti ėjo gulti, anksti kėlė; prieš gulant pavaiškėdavo grynai ore. Valgė su saiku. Nė j burną neėmė svaiginamų gėrų, nevartojo kavos, kad nepakenktų širdžiai. Kai jam atvažiavus į Bostoną pas mus į svečius, svečiui pagerbti iš to džiaugsmo (nors ir pats neperdidžiausias alkoholio gerbėjas), šmėsdavau taurelę, o be kavos tai jau būtinai neapsieidavau, kun. Būdavas kukliai girkėnodavo pieną ar gryną vandenėlį. Ir būdavo linksmas, kalbų netrūko. Bet štai sykį, kai jam atsilankius, pagal tradiciją (nė neklausę) svečiui pastatėm asotį pieno, jis nei iš šio, nei iš to prabilo: "Jei turit, duokit man kavos!" — "Kunige Stasiu! Kavos? Kas čia dabar?" — "Gdytojas įsakė. Žemas kraujo spaudimas. Reikia stimulo". — "Štai, sakau, kaip atkeršijo likimas". Bet svečias buvo rimtas. Kavą jis gėrė kaip vaistą, ne kaip išdaigą. Išdaigų gyvenime jis nepripažino. Gyvenimas turėjo būti švarus, šviesus ir grynas. Tai buvo jo kelias, ir, gal būt, ne kaip kunigo, bet kaip žmogaus. Ir kaip kūrėjo. Lygiai, kaip ir aš pats Kaune turėjau pažiūrą (ir ambiciją!), kad poetu gali-

(Nukelta į 2 psl.)

Kertinė Parastė

VILNIUS — EKUMENINIS MIESTAS

Pluoštas minčių, sostinės dieną minint

Prof. St. Šalkauskis yra supratęs lietuvių tautos misiją, kaip sintezę tarp Vakarų ir Rytų kultūrų. Lietuva, būdama šių dviejų kultūrų susikirtimo taške, turinti derinti ir absorbuoti šias abi skirtingas kultūras ir iš jų sukurti savąją — lietuviškąją. Šio kultūrų susikirtimo ir susisiekimo išorinė apraška ypačiai buvo ryški Lietuvos sostinėje Vilniuje, kur susitiko įvairios tautos ir tikybos.

Kiek rašytieji šaltiniai siekia, Lietuvos sostinė Vilnius, ypač Lietuvos Didž. kunigaikštėjų valdymo laikais, buvo daugiatautis miestas. Šalia lietuviškos gyventojų daugumos, čia ramiai ir taikiai su lietuviu sugyveno vokiečiai, gudai, ukrainiečiai, vengrai, italai, totoriai, karaimai, žydai. Tautinių kivių ir rivalizacijos nežinota. Visiems užteko vietos, darbo ir duonos, visi įnešė savo svary įnašą į Vilniaus augimą ir klestėjimą. Tautinis klausimas iškilo tik tada, kai čia veržėsi lenkai, kurie iš svečių panorėjo tapti šeiminingais ir varu užmesti Vilniaus gyventojams lenkiškumą. Bet ir tada Vilnius išlaikė savo daugiatautiškumą, ir įvairių tautų gyventojai jautėsi Vilniuje kaip savo mieste.

Be tautinio mišrumo, Vilnius nuo senų laikų buvo ir religijos atžvilgiu įvairus.

Kai Mindaugas pasikrikštijo ir, užsidėjęs krikščionišką karaliaus vainiką, įvedė Lietuvą į krikščioniškų tautų šeimą, įsteigė pirmąją Lietuvos vyskupiją, kaip paskutiniai arche-

ologiniai kasinėjimai rodo, savo sostinę bus pasirinkęs Vilnių. Čia šiandien randamos ir pirmosios bažnyčios — katedros liekanos. Jogailos ir Vytauto atbaigtas Lietuvos krikščionis buvo vainikuotas Vilniaus vyskupijos įsteigimu ir katedros pastatymu. Taigi šalia senovės lietuvių religijos centro, tame pačiame šventaragio slėnyje, kur būta pagonių šventyklų, išdygo ir krikščionių šventovės.

Algirdas, vedęs Tvėrės kunigaikštę Julijoną, paliko jai laisvę išpažinti savo pravoslavišką tikėjimą, leido pastatyti Vilniuje cerkvę, turėti savo tikėjimo dvasininkų. Lietuviai pagonys pakentė kito tikėjimo išpažintojus ir leido jiems laisvai tikėti, melstis į savo Dievą. Vilniuje Algirdo laikais nukankintų trijų pravoslavų ir septynių pranciškonų legenda, kaip dabar jau aiškiai nustatyta, buvo sukurta daug vėliau konfesinei neapykantai kurstyti.

Gediminas savo garsiuose laiškuose Vakarams ir popiežiui pabrėžė, kad Lietuvoje yra religinė tolerancija, nes pačioje jo sostinėje yra dominikonų ir pranciškonų bažnyčios ir vienuolynai.

Tiesa, Jogaila, apsikrikštijęs lotynų apeigų krikštu, uždraudė lietuvių mišrias vedybas, tačiau šį draudimą sulaužė jo anūkas Didysis Lietuvos kunigaikštis Aleksandras, veddamas Maskvos kunigaikščio Jono II dukterį Eleną pravoslavę. Įdomios buvo vedybų apeigos Vilniuje 1495 m., kada Aleksandro ir Elenos vedybų apeigas atlikinėjo drauge Vilniaus vyskupas Taboras ir pravoslavų dvasiškis Tomas. Apie tokias apeigas tik dabar kalbėta Vatikano II Susirinkime, kai jos jau praktikuotos Vilniuje prieš 450 metų.

Didž. Lietuvos kunigaikštis Gediminas, Algirdas, Vytautas religinės tolerancijos politika atsispausdino Vilniuje ir vėlesniais laikais. Šalia katalikų bažnyčių iškilę bokštų, Vilniuje spindėjo pravoslavų cerkvių bokštai, atsirado mahometonų mečetės, žydų sinagogos ir karaimų maldos namai. Vėliau protestantai (liuteronai ir kalvinistai), turėdami savo konfesijos centrus Vilniuje, statėsi savas bažnyčias. Šalia įvairių katalikų vienuolynų, randame ir garsius pravoslavų vienuolynus. Lietuvos pravoslavams prisijungus prie Romos Bažnyčios, Vilniuje buvo garsus bazilionų vienuolių centras, davęs garsų metropolitų ir vyskupų ne tik Lietuvai, bet ir Gudijai, ir Ukrainai. Žydams Vilnius buvo antroji Jeruzalė, kur jie turėjo garsią rabinų mokyklą ir kitas religines institucijas.

Religinę toleranciją Vilniuje (ir Lietuvoje) sudrumstė iš svetur atbangavusi reformacija, pasikėsinusi į katalikų baž-

(Nukelta į 2 psl.)

*) Ištrauka iš spausdinamos naujos dr. Juozo Girniaus knygos "IDEALAS IR LAIKAS". Knygą leidžia Ateitininkų federacijos valdyba.

Šiame numery:

- Vilnius — ekumeninis miestas.
- Atsiskleidimas moderniam pasauliui.
- Kun. Stasiui Būdaviui vietoje eulogijos.
- Argi ieškom literatūrose be rašytojo?
- Mokslo veikalas apie lietuvių kaimo architektūrą.
- K. Balmento eilėraštis.
- Kai kalbos studijos virsta džiaugsmu.
- Parodų sezonas pradžia Chicagoje.
- Ne metų skaičius lenkia galvas.
- Menas Prado muziejuje.
- Raimondo Apeltės rečitalis.
- Literatūrinės įvairenybės.
- Kultūrinė kronika.
- Filmo įvairumai.
- Moterų gyvenimas.

Is kelionių po Europą — 1935 metais Berlyne. Nutraukus dešinėje — Stasius Būdavas, pačioje kairėje — Juozas Keliuotis ir trečias is kairės — Bernardas Brazdionis.

Skulptūra sv. Petro ir Povilo bažnyčioje, Vilniuje (XVII amž.)

Treč ir šestad, pagal susitarimą.
 Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 4449 So. Pulaski Road
 Tel.: pirmad., antrad., penktad 1-6
 6-8 v. v.; ketvirtad 8-8 v. v.
 Šestad 10-8 v.

MOKSLO VEIKALAS APIE LIETUVIŲ KAIMO ARCHITEKTŪRĄ

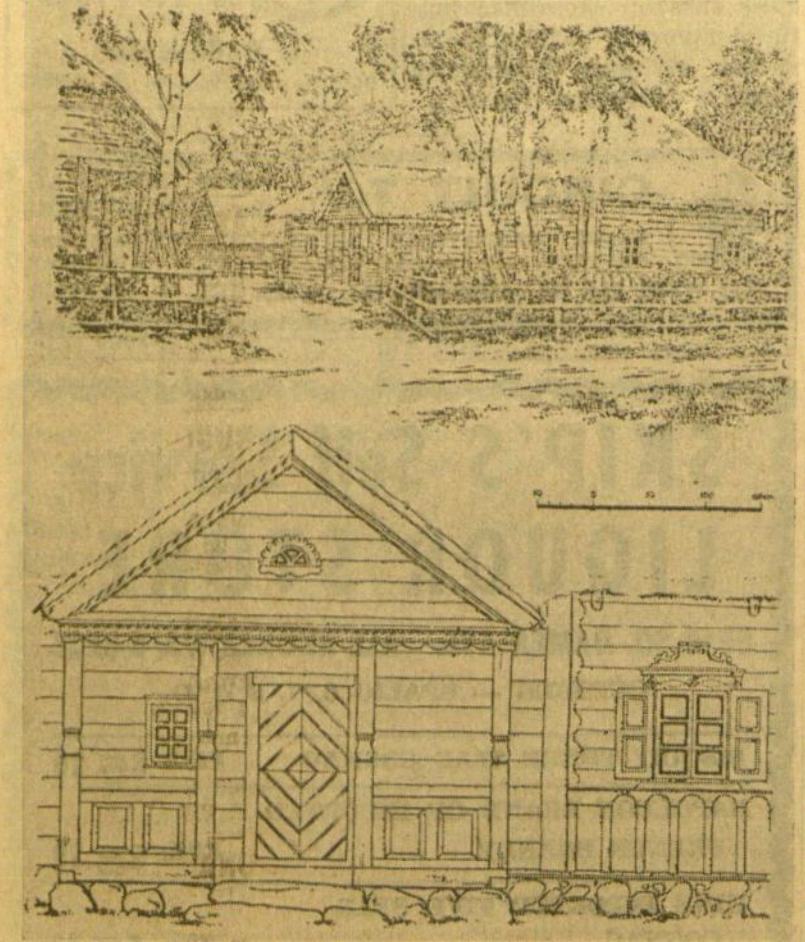
K. Šešelgis, J. Baršauskas, K. Čerbulėnas ir M. Kleinas: LIETUVIŲ KAIMO ARCHITEKTŪRA. Kaimo gyvenvietės ir gyvenamieji namai. I tomas. Vilnius 1965, leidykla "Mintis". Kauno Politechnikos institutas, 148 psl. teksto ir 127 psl. iliustracijų. 20 x 26 cm. Tiržas 2,000. Kaina 2.34 rb. Spausdinimo valst. "Vaizdo" spaustuvių Vilniuje.

★

Šiuo veikalu apvainikuojami 1934—1958 metų Lietuvos kaimų architektūros ir statybos tyrinėjimai. Tai pirmoji akademinio lygio tos srities lietuviška knyga. Iki šiol buvo išleista veikalų atskirais lietuvių namotyros klausimais, buvo ir iliustracijų albumų, bet nebuvo sintetinės knygos, apimančios seną-

DR. J. GIMBUTAS

Antorių tvirtinimu, visa grafinė medžiaga skelbiama pirmą kartą. Daugumoje galima su tuo sutikti, nes tik kelios iliustracijos jau matytos kituose leidiniuose, kaip žemaičių numai, Urviškių kaimo trobos brėžiniai, dalis Mažosios Lietuvos stogų žirgelių. Tekste yra 7 spalvotos įklijos su pirklių, durų, baldų ir kt. piešiniais. Priede duota 127 puslapių paveikslų po keturą objektų puslapyje. Tad iš viso knygoje telpa gal apie tūkstantis iš eilės nenumuotų iliustracijų. Paveikslų sąrašai, atspausdinti lietuviškai, rusiškai

Sudeikių mstl. sodyba su klėtim ir pirkia (Utenos apskr.)

šias kaimo gyvenvietes ir trobesius visoje Lietuvoje. Eilė kitų Europos kraštų jau seniai turi tokio pobūdžio veikalų, kaip ši naujoji mūsų trijų architektų ir vieno etnografo knyga. Visi keturi autoriai jau buvo žinomi savo spausdintomis studijomis namotyros ir architektūros klausimais.

Pratarmėje pažymėta, kad ši knyga nepretenduoja į išsamią studiją, o tik parodanti lietuvių kaimo architektūros savitumus ir pateikianti faktinės medžiagos pavyzdžius, reikalingus tolimesniam tyrinėjimams ir praktiniam architektų darbui. Iš tiesų, "L. I. a." I tomas nėra labai didelis, bet jo tekstas yra išsamus ir turtingai iliustruotas gerai atliktais brėžiniais, gražiais perspektyviniais piešiniais ir ne daug fotografijų. Didžioji tos medžiagos dalis buvo surinkta Kauno Polit. instituto statybos fakulteto dėstytojų ir studentų 1947—1958 metų ekspedicijose. Kita medžiaga paimta iš Lietuvos muziejuose išsaugotų inventORIZACIJOS brėžinių iš 1934—1940 metų tyrinėjimų. Vaizduojamieji objektai, autorių žodžiais, diena iš dienos nyksta dėl dabar vykstančių didžiulių pertvarkymų kaime. Žinome, kad senosios lietuvių sodybos apleistos, o naujoji statyba koncentruojama kolektyviniuose ūkiuose. Knygoje nagrinėjamos sodybos ir trobesiai, statyti prieš sovietinę okupaciją, arba, pratarmės žodžiais, "iki tarybinės santvarkos". Buvę ūkininkai, savo sodybų kūrėjai, knygoje vadinami sovietiniu valstiečių vardu. Jau nebe minimi "buožės", o vieton jų rašoma "stambieji valstiečiai". Veikalas turi pakenčiamai mažai dabartinės sąlygos neišvengiamos trafaretinės sovietiškos propagandos.

ir vokiškai, duoda objekto vietas (kaimus, rajonus, kartais tik platesnė sritis) ir instituciją, iš kur medžiaga gauta. Nepažymėta, kada objektai inventorizuoti, nei kada tie trobesiai pastatyti ar nugriauti. Šitokios datos, nors apytikrės, būtų reikalingos, nagrinėjant statybos istoriją. Tai jau mokslinio darbo trūkumas, pastebėtas ir ankstesnėse Lietuvos namotyros studijose. Brėžiniai atlikti profesionališkai kelse projekcijose, su masteliais. Neišvengta vienos kitos klaidos, pvz., 53 p. Urviškių kaimo troba pažymėta 11.0x4.50 m dydžio, o prie do 43 pav. ta pati troba nubraižyta kitu masteliu ir matuojama daug didesnė.

Šio tomo lietuviškasis tekstas telpa 102 puslapiuose, drauge su 21 teksto brėžiniais. Padalintas į 4 skyrius: I. Kaimų gyvenvietės (parašė K. Šešelgis ir M. Kleinas). II. Gyvenamųjų pastatų konstrukcijos, planas ir vidaus įrengimai (K. Čerbulėnas ir J. Baršauskas). III. Gyven. pastatų architektūriniai elementai ir jų puošyba (K. Šešelgis). IV. Išorinis gyv. pastatų vaizdas (J. Baršauskas ir K. Šešelgis). Po to seka literatūros ir paveikslų sąrašai ir santraukos ("reziumė") rusų ir vokiečių kalbomis.

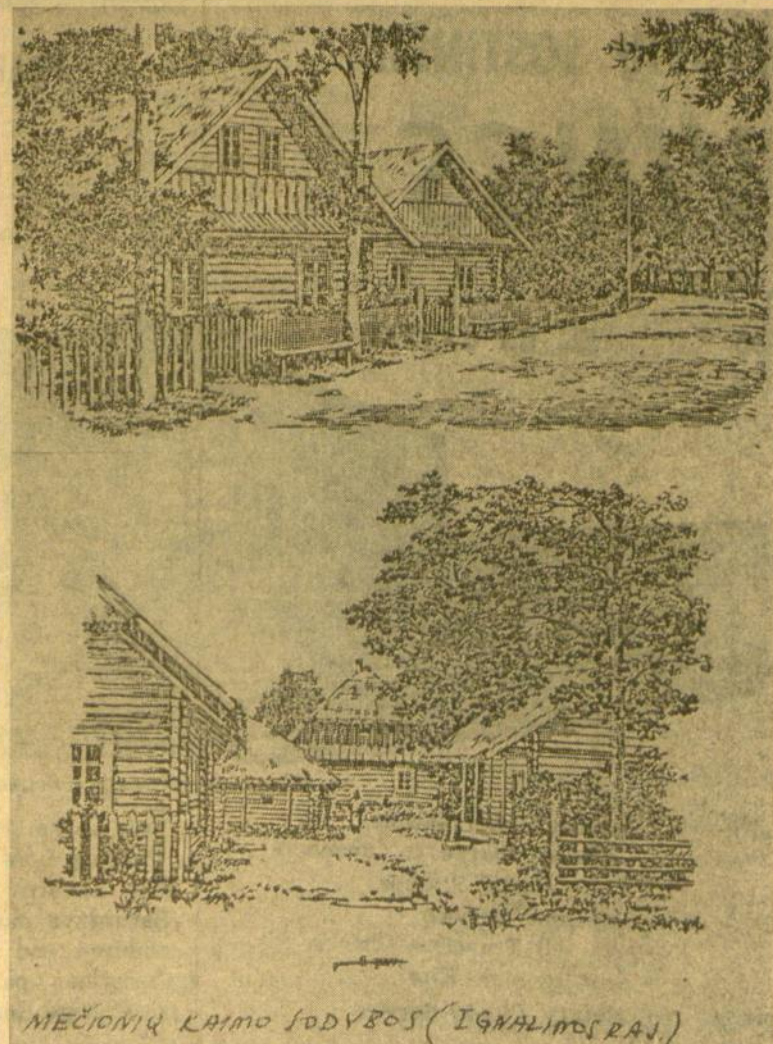
Antrajame tome pažadėta duoti miestelių planavimą bei statybą, kaimo gamybiniai, ūkiniai ir kulto, ateit, religiniai pastatai. Neaišku, kokio dydžio miesteliai bus įjungti į liaudies architektūrą.

Gyvenviečių ir namų (taip vadinsime gyvenamuosius pastatus) vaizdą nagrinėdami, autoriai vadovaujasi marksistiniu "nuosekliaus ekonominio proceso" principu. Suprantama, kad ekonominės ir socialinės sąlygos reikšmingai paveikė kaimo

statybą ir sodybų dydį bei planus. Tačiau autoriai neišleidžia iš akių ir etnografinių ypatybių aukštaičių, žemaičių ir pajūrio žvejų sodybose, daug kur pabrėždami tų sodybų jautumą ir savitą grožį. Šiuose klausimuose autoriai sėkmingai išsivadavo iš siauro marksistinio žvilgsnio, nes tautinį - etnografinį pobūdį nulemė jau nebe socialiniai ar ekonominiai proceso dėsniai, o lietuvių kaimiečių tradicijos ir meniniai sugebėjimai. Tada ypatingai žymu gausioje architektūrinėje puošyboje, kuriai skirta nemaža knygos dalis.

Laikui bėgant, etnografiniai skirtingumai apdilo, Lietuvos kaimų sodybos supanašėjo, ypač išsiskirščius į vienkiemius. Autoriai trumpai panagrinėjo žemės reformą XIX amžiuje ir kiek išsamiau nepriklausomos Lietuvos kaimų išskirstymą, kada buvo sukurta trumpu laiku apie 20.000 naujų vienkiemių. Nauja pasikeitimų ir suvienodėjimo akcija vyksta dabar, suvarius buvusius ūkininkus į kolektyvinius ūkius. Kolūkietiai palaipsniui sutraukiami iš savo vienkiemių į stambesnes gyvenvietes — kolektyvinius kaimus ar miestelius, dažniausiai atkuriamus buvusiųjų kaimų ir dvarų vietose. Šie pasikeitimai naikina tradicines lietuvių kaimo sodybas, ir dėl to padidėja namotyros ir jos literatūros reikšmė.

Lietuvos senųjų kaimų ir sodybų tipai nagrinėjami, išanalizuoti XIX amžiaus kartografinė medžiaga, pirmoje eilėje vokiškuosius 1:100.000 mastelio žemėlapius. Vietoje išdėta kelios dešimtys kaimų įvairiose Lietuvos srityse. Iš ankščiau skelbtos medžiagos apie namotyros ekspedicijas atrodo, kad galima buvo iširti ne keliasdešimt, o kelis šimtus kaimų knygos išvadoms patikslinti. Tos išvados sutrauktos ir gražiai nubrėžtos lentelės su miniatiūriniais planeliais. Panašiai, kaip ir seniau rašiusieji tyrinėtojai, Šešelgis ir Kleinas klasifikuoja kaimus į tris grupes: padrikieji, gatviniai ir vienkieminiai, su kelių pogrupiais ir variantais. Duotos dvi kaimų tipų kartogramos jų paplitimui Lietuvoje pavaizduoti: viena XIX a. vidurio, antroji 1939 metų. Palyginimui prisimename, kad "Lietuvių Enciklopedija" (X t. 1957 m.) skirsto senuosius Lietuvos kaimus taip pat į tris tipus: pirminiai (atitinka padrikuosius), gatvėkaiminiai ir viensėdžiai. Pačios sodybos — kiemai knygoje skirstomi vėl į tris tipus: gat-

MEČIONIŲ KAIMO SODYBOS (IGNALINIS RAJ.)

Konstantinas Balmontas

Lenkų poetui Jonui Lechoniui

Jonai Lechoni, tu puikiaslaus poete,
"Sidabrinė ir juoda" — mielai skambantis balsas,
Nakties danga su žėrinčių žvaigždžių spindesiu,
Hebano medis sidabro
Rėmuose. Tavo dainas aš
Rusiškai sudainavau ir rusiškos eilės su lenkiškomis
Buvo it brolis su broliu. Jonai Lechoni, ar tu su Lietuva
Kaip brolis su broliu? Ar tu girdi lietuvišką balsą?
Ar vien Lenkija tau visas pasaulis, nes tu esi lenkas?

Didis poete, žodžiu svaigti,
Kai nori samprotavimą pareikšti
Ir praeities atšaurų balsą nori pakeisti
Savąja svaja, — tai nereikšia protauti.

Mano jaunas bičiuli, vaidų aš negeidžiu,
Noriu tik, jog jei aš, rusas, esu Lenkijos bičiulis,
Tai tuo labiau, kad Lenkija,ėjusi su Lietuva,
Eitų taip, kad Lietuva su ja eitų.
Lietuva eina Dievo jai skirtu savitu keliu,
Savuoju Dievo keliu ir Lenkija einanti, —
Kaip bus gražūs tie abu keliai,
Kai neteisėybė jų nepalies.
Neteisinga, kad lietuvių sostinė,
Nuo dienų aušros — Lietuvos kūrinys — Vilnius,
Lietuvių lopšys ir tvirtovė,
Atplėsta smurtu nuo Lietuvos.

Tu sakai, jog kai prieš šimtmečius
Lenkai atėjo į Vilnių, tai tas miestas
Buvo puslankinių lietuvių miesteliukstis,
O lenkai jį išpuošė.

Argi ką papuošęs, jau įgyji
Papuostąjį? To nepripažįstu.
Pasiimki savo ištaigingus rūbus,
Aš geresnį audinį išausyti moku.

Lietuvių kalba, pati garbingiausia
Ir pati seniausia tarpe pilnaskambiu
Ir neskambiu kalbų, susidariusių
Margoje, suskaidytoje ir aklėje Europoje,
O dėl puslankinių, tai nežinau,
Kas tais tamsiais amžiais buvo labiau laukinis,
Ar girių medžiotojas, paprastas ir vašingas,
Ar j mišką atvykęs ponas išdidus?

Miesteliukstis ar miestas, — tai vien tik žodžiai.
Ką stačiau aš, tai aš stačiau, o ne mano svečias.
Mano namas yra mano, nors svetys jame užsisvečiavo,
Ir jame penkerius metus, ar net ir penkis šimtmečius
išbuvo

Kol esame drauge, mes esame drauge ir namuose,
Šeiminkas tačiau esu aš, o tu gi, mielas, tik svečias.
Svečingas esu ir net labai
Nuolaidus esu, nes sugebu kalbėti
Ta kalba, kuri svečiams lengvesnė,
Jojo, o ne savąja, ir tai taip ilgai,
Taip ilgai, svety, kol, mano svety, mes esame drauge,
O kai atskirai — tikrai atskirai? Tada sudiev, ir štai tau
slenkstis.

Jonai Lechoni, su Mickevičiumi, su Slovackiu,
Krasinskiu širdyje išbuvau lygiai tiek pat,
Kiek ir tu, nors tu esi Lenkijos, o aš Rusijos sūnus,
O, gal būt, su jais aš buvau ilgiau,
Nes gyvenime tris kartus buvau tremtinis.

Tačiau, jei lenkų poetai
Mylėjo, gyveno, dainavo ir kentėjo
Lietuviškoje šalyje — lenkiška tu ji netapo.

J. Kuzminkas. Sv. Onos ir Sv. Mykolo bažnyčios Vilniuje

Kai jie ten kentėjo ir dainavo,
Nemačiau ten kentėjo ir lietuvių.
Dainavo Mickevičius, bet dainavo ir lietuvis kaimietis,
Dainavo lietuviškai, savos žemės sūnus, lietuvis.

Rusas gi aš — mano šventovė Puškinas,
Mano šventovė ir dainingas Lermontovas,
Jie gi ne tik tai gyveno Kaukaze,
Nes Lermontovas ten ir buvo nužudytas.
Be Puškino neišsivaizduoju aš Kaukazo,
Be Lermontovo man nėra Platigorsko,
Bet Gruzijoje visuomet liks Rustavelis,
Ir iš Gruzijos aš Tifliso nepaįsimu.

Nuo vaikystės dienų pamilau lenkus,
Nuo jaunystės žaviuos lenkų kalbą,
Vis dėlto, jaunas bičiuli, esama ir senesnių vynu,
Man miela, tikrai miela man yra lietuvių kalba.

Tu nušnekėjai turdamas: Jogaila,
Jogaila juk tris kartus buvo išdavikas.
Pasakyki — Vytautas ir šaukis Gedimino,
Tada tu garsą ir garbę paminėsi.

Jonai Lechoni, sidabriniai juodajame dangaus skliaute
Yra Tasai, kurs mus dabar abudu girdi.
Tegul būna Lenkija amžiams garsi lenkiškumu,
Lietuviška gi tebūna, kokia ji yra, Lietuva!

Iš rusų kalbos vertė J. Dainauskas

Pirmojo pokario rusų emigracijos poetas Konstantinas Balmontas (1867-1943), 1907 m. rinkinyje "Lietuva septynių stiebų vainikas" ir 1908 m. "Paukščiai erdvėje" davė visą virtinę eilėraščių, skirtų Lietuvai ir lietuviams. 1931 m. Paryžiuje išleides 130 psl. rinkinį "Šiaurės pašvaistė", skirtą vien Lietuvai. Iš to rinkinio ir paimtas jo žodis lenkų poetui J. Lechoniui (1899-1956), kuris 1924 m. savo rinkinyje "Srebrne i czarne" (Sidabrinė ir juoda) puošė lietuvių ir Lietuvą. Tas Balmonto eilėraščių, taip puikiai gijantis Lietuvą ir jos sostinę Vilnių, pateikiamas čia, kasmetinę Vilniaus dieną minint.

J. Dn.

vinės, taisyklingosios ir padrikios. Jas nagrinėjant, remiamasi konkrečiais pavyzdžiais ir dažnai pabrėžiami žemaičių — aukštaičių skirtumai. "Liet. Enc". (XI, 1957) klasifikuoja kiemus — sodybas į laisvojo ir taisyklingojo plano tipus.

Ankstesniuose okup. Lietuvos raštuose buvo ignoruojami kryniniai žiai kaimo sodybose. Šiame tome trumpai pasakyta, kad koplytėlės ir kryžiai buvo statomi "gėlių darželyje arba švariamam

kiemui puošti ir sodybai pajaukinti" (35 psl.). Nagrinėjant gyvenvietes, gal per daug puslapių paskirta apželdinimui — medžiams, krūmams, gėlėms, ir iš viso kraštovaizdžiui. Tai jau ne be architektūros ar statybos objektai, nes medžiai puošia trobesių grupes ir gatves. Techniško pobūdžio veikalui nelabai reikalingi tokie samprotavimai, kaip 39 psl.: "Kaimo gatvėse ar kituose plotuose medžiai kolektyviai nebuvo sodinami. Nežiūrint to, gatvės apželdinimas buvo įvairus ir tapybiškas". Miela skaityti apie Lietuvos kraštovaizdį su medžiais, slėniais ir kalneliais, bet duotosios apimtys knygoje būtų svarbiau panagrinėti tokias svarbias trobesių dalis, kaip krosnis, kurios čia tik paviršutiniškai tepalios. Tuo tarpu apie baldus rašoma gana plačiai ir duodama detalių iliustracijų.

Prieš nagrinėdamas tris lietuvių namų tipus: žemaičių trobą, aukštaičių pirkia ir Užnemunės stubą, K. Čerbulėnas trumpai apžvelgia ankstesniųjų tyrinėtojų nuomones apie tų tipų susidarymą ir raidą. Autorius nuosekliai išveda, kad pirkios ir trobos raida yra vietinių lietuvių ekonominių ir socialinių sąlygų ir liaudies daidžių kūrybos rezultatas, o ne iš svetur importuotos trobesių planavimo bei konstrukcijų idėjos. Bet žinome, kad panašaus dvigalio namo tipas yra plačiai paplitęs vidurio Europoje. Per Lietuvą kaip tik eina trobos (su priemenės kaminu ir krosnimi) ir pirkios (su kambario krosnimi, seniau dūmine) riba. Autorius teigia "kaimyninių tautų

kūrybinį bendradarbiavimą" kaimo architektūros susiformavime, ypač rusų. Būtų buvę objektyvu ir teisinga nenutylėti ir vakarinių kaimynų — vokiečių ir, gal būt, mozių įtakas ir pačių lietuvių poveikį Mažojoje Lietuvoje, kur tos trys tautos maišėsi.

K. Čerbulėno išvados apie lietuvių namų kilmę artimai atitinka žinomojo Pabaltijo namotyros specialisto esto prof. Gustav Raenk'o (Stockholme) išvados jo 1962 m. Vokietijoje išleistoje knygoje. Toji knyga, matyt, nebuvo prieinama mūsų autoriams Lietuvoje, nes ji nepamėta šiaip jau gausioje bibliografijoje. Prof. Raenk taip pat iškelia lietuviškosios trobos ir pirkios savitą pobūdį, išsaugojimą senojo numo ir pirties tradicijose ir sąveiką su vakarinio Pabaltijo troba ir rytinių slavų pirkia.

Knygoje pasigendama kartogramos lietuvių namų tipų paplitimui parodyti. Tokia apytikrė kartograma buvo atspausdinta. Iz Butkevičiaus straipsnyje (knygoje "Iš lietuvių kultūros istorijos" I t., 1958 m.). Knygoje, kurios pagrindinę dalį užima namai, būtų reikalinga didesnio mastelio ir tikslesnė kartograma, panaši, kaip tos knygos pradžioje atspausdintosios gyvenviečių tipų kartogramos.

Gana išsamiai nagrinėjama namų konstrukcija, planų variantai, interjeras, baldai. K. Šešelgio rūpestinga namų architektūrinis elementų ir puošmenų analizė iliustruojama sistemingomis piešinių tabelėmis. Langų dekoravime išskirta renesanso ir baroko įtaka, kai kur susimaišiusi su originaliais liau-

dies meno elementais. Prieangiai, žinomi Lietuvoje jau iš XVI a. dvarų inventorių, susilaukė ypatingo dėmesio ir gausių iliustracijų, kaip dominuojantis fasado puošmuo. Prieangio dalių proporcijų sutapdinimas su klasiškuoju aukso dalies principu, nors ir naujas dalykas mūsų namotyros literatūroje, atrodo gana dirbtinis ir statistiškai nepagrįstas. Kitoje vietoje K. Šešelgis priskiria taisyklingas ir gražias prieangio proporcijas "liaudies kolektyvinės kūrybos laimėjimams", nors šiaip toje knygoje kelias atvejais iškeliamas individualių meistrų talentas.

Namų ornamentai sugrupuoti trijose ryškiose teksto tabelėse ir aštuoniuose priedo puslapiuose. Daug vietos skirta stogų lėklams — žirgeliams, kurių pavyzdžių parinkta ne tik iš vakarinės Lietuvos, bet ir iš aukštaičių bei vidurio Lietuvos. Ornamentai klasifikuojami į tris medžio technikas: plokščią kiaurapiūvę, plokščią piaustytą ir reljefinę. Pirmoji buvo daugiausia naudojama. Ornamentų analizė to skyriaus autorius K. Šešelgis siekė giliau ir plačiau už bibliografijoje paminėtą P. Galaunę, kurio 1930 metų knyga buvo pirmas lietuviškas mokslo veikalas apie liaudies meną. Prof. Galaunės įtaka jaučiama recenzuojamoje knygoje, ypač ornamentų aptarime ir jų sistematikoje.

Teksto pabaigoje pridėtas 181-nos pozicijos literatūros sąrašas, apimęs knygas, svarbesnius straipsnius ir keletą Lietuvos mokslo įstaigose saugojamų rankraščių. Pirmiausiai

(Nukelta į 4 psl.)

KAI KALBOS STUDIJOS VIRSTA DŽIAUGSMU

B. CIPLIAUSKAITE

Daug yra būdų bei kelių naujai kalbai išmokyti, tačiau, tur būt, nei vienas jų įvairių būdų tiek malonumo nesuteikia ir taip lengvai bei džiaugsmingai naujos kalbos "į galvą nesuskrauna", kaip mėnesio - dviejų vasaros kursas vienos ar kitos kalbos krašte. Europoje kiekvieną vasarą tokių studentų pilna, kiekviena šalis turi savo sistemą ir jos patrauklumą, į kiekvieną jaunimas plaukia tam tikrų motyvų skatinamas. Norint išlaikyti senų laikų "gerą toną" traukia Prancūzijon; ekonominiais tikslais vadovaujantis ieško Ispanijos ar Portugalijos; nuo "naujojo pasaulio" atsilikti, nenorintys europietis veržiasi Anglijon. Iš visų mažiausiai praktiška ar naudinga, atrodo, italų kalba, ir gal dėl to ten susirenka patys įdomiausi tipai. Vieni iš jų — operos mėgėjai; kiti — menininkai; treči — kalbos melodingumą mėgstantys. Tikriausiai jų visų pasamonėje glūdi ir kitas tikslas: ne tik išmokyti kalbą, bet kartu pasidžiaugti ir tuo besišypsanti, kiekvienam žingsnyje meno perpildytu kraštu bei jo saule.

Visa Italija pilna vasaros kursų siūlančių centrų: klasinių laikotarpiu besidomintis pasirenka Romą; renesansui studijuoti duris atveria Florencija; pajūrį bei kraštį mėgstantis pasuka į Neapolį. Mėgstantiems muziką bei meną ypatingai palanki Siena, kurios "Accademia Chigiana" organizuojamas vasaros kursas muzikams pagarsės visame pasaulyje. Tačiau visus juos nustelbia Perugia: ne tiek savo pačios grožio ar svarba, kiek visur pripažintu "svetimšalių universitetu", kurio lygio iki šiol dar joks kraštas nepasiekė.

Čia ir mokslą truputį rimčiau žiūrima. Kandidatai, norintys įsigyti aukštesniojo kurso diplomą, įgalintą tą kalbą bei meno istoriją dėstyti net ir aukštesiose mokyklose, turi gerokai padirbėti. Apie normų griežtumą bei reikalavimus byloja statistikos: iš apie 1,000 studentų vos apie 20—30 "išdrįsta" laikyti egzaminus, bet ir iš tų drąsulių kai kurie išeina nukabinomis nosimis.

Pats kursas Perugijoje daug pilnesnis, negu kitose mokyklose. Jam visam išeiti reikėtų ten praleisti penkis trijų mėnesių periodus: pradedantiesiems, pažengusiems ir paskutiniai devyni mėnesiai kalbą jau gerai valdantiems. Daugiausia dėmesio skiriama literatūrai bei meno istorijai, tačiau netrūksta nei filosofijos, muzikos, Italijos istorijos. Paskaitos vyksta savaitės dienomis; šeštadieniais vizituojami muziejai bei kiti įdomūs architektūriniai paminklai; sekmadieniais organizuojamos išvykos į aplinkinius meno istorijai svarbos turinčius miestelius. Studentas neturi kada nuobodžiauti, nes šalia visų paskaityti, jam duodama proga dalyvauti puikiose koncertuose, kur gali išgirsti geriausius viso pasaulio solistus, susipažinti su italų teatru, retkarčiais pamatyti operą.

Bet jei ir visų tų užsiėmimų nebūtų, pati Perugia tiek slepia nuostabių kampelių ir užkampių, tokių gražių kalvų bei kalvelių apsupta, jog dienų su viskuo susipažinti niekad neužtenka. Tai senas, dar iš etruskų laikų miestas, kurio didžiausią dalį išaugo Viduramžiuose ir iki šios dienos pilnai išlaikydama savo tą charakterį. Ji visa — laiptai ir laipteliai, siaurės gatvės su jas jungiančiais vartais, senos miesto sienos, vienas kitas iš tų laikų iš-

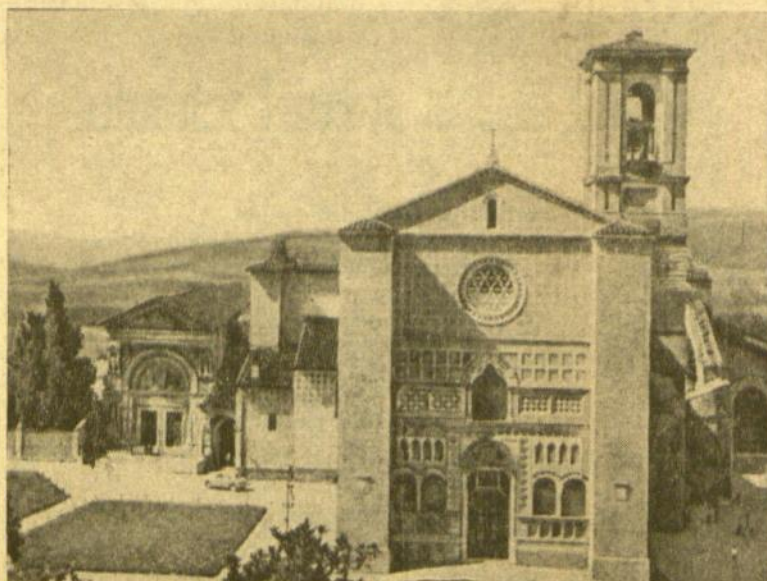
likęs keturkampis, be langų bokštas. Iš kurio kampo, iš kurios terasos bežiūrėti, visur matyti ją supančių, viena kitą viršijančių kalvų linija, žaliuoją vynuogynai ir tarp jų dygstą kviečiai, šypsoi laukinės pievų gėlės. Visa Umbrija skaitoma pačia "švelniausia" Italijos dalimi. Nenuostabu tad ten atrasti ir įvairių šventųjų dvasios pėdsakus: po Umbrijos žalius, pavėsingus miškus nesunku įsivaizduoti bevaikščiojantį šv. Pranciškų ar šv. Klarą, kurie tebegyveno vos 18 km nuo Perugijos ant kalvos išdygusiam Asyžiui.

Svarbi Perugia ir tapybos raišys: čia gyveno ir kūrė XV šimtmečiu Perugino bei Pinturicchio, savo laiku patys garbiausi bei didžiausius honorarus susirenkantys tapytojai, tokie skirtingi savo stilijū. Čia Perugino priežiūroje susiformavo ir Rafaelis, kurio paveiksluose aiškiai tebesimato Umbrijos fonas ir mokytojo ranka. Šv. Petro bazilika bei Dailės muziejus siūlo ištisą XV a. tapybos raišys. Gi skulptūrai atstovauti užtektų jau vienos šv. Bernardino koplyčios su Agostino di Duccio (taip pat XV a.) skulptūromis fasade. Neišdildomą įspūdį palieka ir apvali, ant pagoniškos šventyklos pamatų pastatyta šv. Angelo bažnyčia su ją supančiais kiparisais, ar naktinis pasivaikščiojimas po šį, staiga užburto virstantį, miestą. Nutilus visam triukšmui, nesunku sugrįžti į Viduramžius, girdeči vėl menininkus ar pirklius, bevaikščiojančius kreivom gatvelėm, paaštrinti klausą ir nugirsti senovišką dainą, palydimą švelnaus instrumento.

Čia kalba domėtis laiko nelieka, bet ji savaime įsiskunkia į kraują. Ir praėjus keliems mėnesiams, sunku įsivaizduoti, kad kadaise ji atrodė svetima ar negirdėta. Ir taip daugelis iš Perugijos išsiveža ne tik kalbos žinojimą, bet ir troškimą ir vėl čia sugrįžti ir pagyventi kitame, gražiam, džiaugsmingesniame pasaulyje, kur grožis daugiau vertinamas, negu turtas, kur maloniai leisti laiką neatrodo nusikaltimu, kur visas mokslas susirenkamas besidžiaugiant.

— Senatvė geriau sugeba nelaimių išvengti, o jaunystė — jas pakelti.

A. Schopenhauer

Šv. Pranciškaus al Prato bažnyčia ir šv. Bernardino koplyčia.

ATSISKLEIDIMAS MODERNIAJAM PASAULIUI

(atkelta iš 1 psl.)

Regis, tai savaime aišku, bet vis dėlto dažnai to neregima. Kai prieš keletą metų JAV vyko diskusijos dėl per menko katalikų kultūrinio įnašo tame krašte, diskusijas baigė vienas prelatas žodžiu, kad Amerikai reikia šventųjų, o ne intelektualų... Lyg intelektualai negalėtų būti šventieji ir lyg tik tamsuoliai į juos tikėtų! Reikia tikėtis, kad Vatikano II susirinkimas atvers akis.

Svarbu kuo giliausiai įsijungti moderniojo kultūron, o ne tenkintis "savu darželiu". Pavyzdžiui, svarbu ne tik turėti savų mokslinių institucijų (nėkada jų ir nestokota), o iš tiesų įsijungti į mokslų pažangą. Panašiai svarbu ne tik turėti bažnytinio meno atstovų (kur yra paklausa, ten visada atsiranda ir pasiūla), o aplamai nestokoti didelių menininkų, pajėgiančių krikščioniškojo įkvėpimo kūrybą pasiekti ir tuos, kurie bažnyčių lankymą yra pakeitę muziejų lankymu. Dar labiau svarbu ne tiek turėti formaliai krikščioniškų visuomeninių sąjungų, politinių partijų etc., kiek visiems krikščionims nestokoti krikščioniško kultūrinio ir dvasinio imtis visų akandžiūn visuomeninių klausimų sprendimo.

Techninė pažanga jau visus žemynus sutelkė į vieną pasaulį. Šiame pasaulyje krikščionys sudarome mažumą. Net ir kai kuriose senose krikščioniškosios civilizacijos šalyse esame atsidūrę mažumos padėtyje. Tokioje padėtyje tikras krikščionių kultūrinis aktyvumas neįmanomas be atitinkamo atvirumo.

Ligi šiol krikščionis vis nemažai paralizavo jautimasis tiesos savininkais visose srityse: laikant save visur teisiais, kiekvienas naujovė buvo sutinkama su nepasitikėjimu ir buvo liekama nuošaliai nuo pažangos ar net kovojama prieš tai, už ką paties reikėjo kovoti. Turime Dievo apreiškimą religinę tiesą, bet tai nelaiduoja mums tiesos pasaulietinėse srityse. Apreiškimas savyje neslepia nei mokslų žinių, nei visuomeninių sprendimų (krikščioniškoji moralė nurodo aukščiausius tikslus visose gyvenimo srityse, bet šioms tikslams priemonių ieškojimas yra jau pasaulietinis uždavinys). Pasaulietinėse srityse neturime jokios specialios pirmenybės prieš netikinčiuosius — nei privilegijų, nei garantijų. Kad mokslininkas, menininkas ar visuomenininkas yra tikintysis, tai tuo dar jis nesidaro savo srityje iškilsnis už netikinčiuosius. Ir atvirkščiai, netikinčiojo mokslininko, menininko ar visuomenininko pasiekti laimėjimai nėra niekuo mažesni dėl to, kad jis netiki Dieva. Kultūros kūryboje lygiai visi dalyvaujame, nebaisant priešybės nesusijusių su tikimybe. Todėl ir turime lygiai džiaugtis visais tikrais kultūriniais pasiekimais, neneisiant kieno iš jų būti laimėto ir nuodėdžiai perbūti visus, su kuriais bendrai dirbame savo atitinkamoje srityse.

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.

3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS IVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS, RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS, ORO VESINTUVAI, SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI.

Telef. — CA 5-7252

MARQUETTE PARK -- AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE.

CHICAGO, ILL. 60636

TEL. GR 6-7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarp žymiausių krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdinai, saugiai ir pelningai jau virš 41 metus, visada prididėjusi saugumo ir išmokėdama, patyrimui, aukštą dividendą. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia bendrove, bet stengiamės būti stipriausiais ir teikti patis geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidėdami darbais ir finansais, kad galėtumėte geresnį gyvenimo lygį. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalus kreiptis į Chicago's Taupymo ir Skolinimo Bendrovę. Išaugusia į virš \$53,500,000.00 turto įstaiga.

JOHN PAKEL, direktorių tarybos ir bendrovės prezidentas

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MOSŲ PILNAS PATARNAVIMAS

- Insured Family Savings
- College Bonus Savings
- Christmas Club Savings
- Vacation Club Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- All Types of Insurance

- Sell and Redeem U.S. Bonds
- Safety Deposit Boxes
- Free Community Rooms for your organization meetings (Free Coffee)
- Cash checks and pay all family bills with our special

- money order checks. No service charge to members
- U.S. Postal Stamps Machine Service
- We sell Travelers Checks
- Save-by-mail Kits
- Notary Public Service

- Two Large Free Parking Lots
- Free Theatre tickets two Saturdays monthly for your children and mothers
- Christmas party with gifts to College Bonus Members

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY 12:00 P.M. — 8:00 P.M.
TUESDAY 9:00 A.M. — 4:00 P.M.
WEDNESDAY Closed All Day
THURSDAY 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
FRIDAY 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
SATURDAY 9:00 A.M. — 12:30 P.M.

Užsidarydami nuo kitų, nieko nelaimėtume, o tik save pačius išjungtume iš bendrojo žmonijos žygio pirmyn.

Nėra ko baimintis atvirumo, nes jis teliudija mūsų laisvumą. Nelemtas nesusipratimas buvo į tiesą žiūrėti lyg į laisvės varžtą, laikant save tiesos savininkais visose srityse. Kiek krikščionis neturi jokios pirmenybės pasaulietinėse srityse, tiek jis jose yra nemožiau laisvas už kitus. Tik Dievo žodis yra nelygstama tiesa. Todėl ir nereikia absoliutinti nieko, kas žmogiška. Niekada tiesa galutinai neišsamiama, ir galutinė tobulybė niekada nepasiekiamą. Krikščioniui negali tapti stabu jokia filosofinė sistema, jokia mokslinė teorija, jokia visuomeninė ideologija. Be pagrindo krikščionybė iš šalies įsivaizduojama pančiai, žmogų kaustančiais "geležine danga". Nesame pasmerkti tik kitus sekti ir todėl vis vėlintis. Jei taip kartais buvo, tai buvo mūsų pačių istorinė kaltė. Principiškai esame laisvi ieškoti sprendimų naujiems rūpesčiams, nelaukdami, kol kiti kelius išbandys. Tik reikia giliau įsisąmoninti krikščioniškąją laisvę.

Ne tik nėra ko baimintis atvirumo, o tiesiog privalu jį suvokti kaip krikščioniškąjį santykiavimą. Kad esame laisvi atvirai žvelgti į naujai išskylančius rūpesčius ir jiems ieškoti atitinkamų sprendimų, sudaro tik vieną atvirumo aspektą — intelektualinį atvirumą. Už šį intelektualinio žvilgio laisvumą nemažiau svarbus moralinis atvirumas — atvirumas patiems žmonėms. Kiek intymi vienybė sieja tiesą ir laisvę, tiek intymi vienybė krikščioniui sieja laisvę ir meilę. Kaip tiesos ieškojimas neįmanomas be laisvės, taip savo ruožtu tiesos meilė neatsiejama nuo žmogaus meilės. Meilė yra žmogiškojo atvirumo gilioji versmė, nes tik ji peržengia visas skirtis. Kiek nuo ko besiskirtume, niekas krikščioniui nėra mirtinas priešas. Todėl ir nereikia jokio žmo-

BANGA

TV - Radio - Stereo
Pardavimas ir taisymas
2649 W. 63rd Street
Tel. 434 - 0421

P. Rudėnas

K. Šimulius

Apie lietuvių kaimo architektūrą

(Atkelta iš 3 psl.)

suregistruota 7 Markso, Lenino ir komunistų partijos programos leidinių, lyg kad tie dalykai turėtų ką nors bendra su senąja lietuvių kaimo architektūra. Tai, tur būt, nebe auto-ki darbai ir toliau lietuviški ir kt. kalbų jau su namotyra susiję raštai. Toje bibliografijoje nerandame svarbių švedo prof. S. Erixono darbų. Nėra nei latvio prof. P. Kundziņo 1952 m.

Stockholme išleistosios knygos, kur nagrinėjama ir lietuvių kaimo architektūros ornamentika, siekianti savo formomis viduramžius. P. Kundziņo išvados apie medinių prieklėčio kolonų formas vertos ypatingo dėmesio ir galėtų būti įjungtos į II tomą. Išsamios santraukos rusų ir vokiečių kalbomis, po 11 psl. kiekviena, su nuorodomis į iliustracijas, padaro šį veikalą prieinamą svetimtaučiams. O toji keturių autorių knyga yra labai reikšminga lietuvių kaimo architektūros ir aplamai lietuvių kultūros istorijai.

APDRAUDŲ AGENTŪRA:

Namų, automobilių, gyvybės, sveikatos ir biznio. Patogios išmokėjimo sąlygos.

J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave. PR 8-2233

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)

NAUJŲ PARDAVIMAS — VARTOJAMŲ TAISYMAS
GREITAS patarnavimas — GARANTUOTA — KREDITAS
2412 WEST 71st ST., CHICAGO, ILL. 60629, TEL. — 471-2446

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

OCTOBER — SPALIO 6, 7, 8 D. D.

BISQUIT THREE STAR COGNAC Fifth \$5.29

NAPOLEON BRAND OF IMPORTED FRENCH BRANDY Fifth \$3.39

HINE IMPORTED FIVE STAR COGNAC Fifth \$5.49

GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P. Fifth \$4.09

RICCADONNA VERMOUTH IMPORTED Dry or Sweet 30 oz. Bottle \$1.29

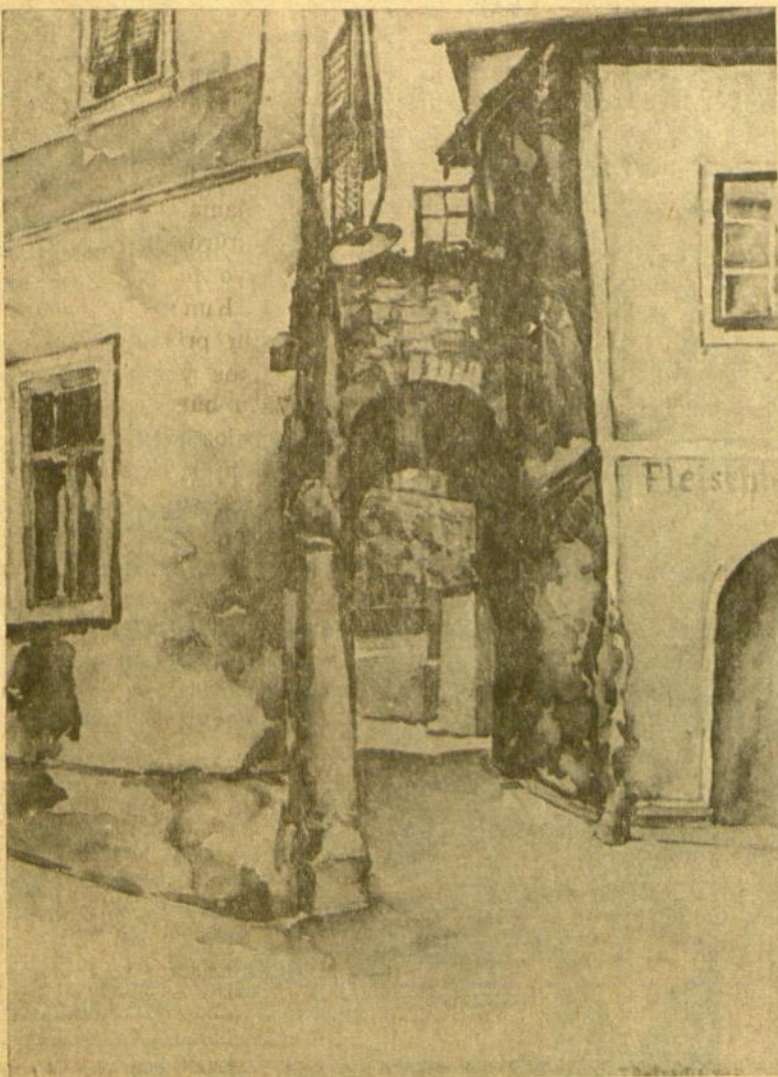
BERRY CUP BLACKBERRY, PEACH, APRICOT, RED CURRANT or ELDEBERRY WINE Quart .98c

GOLD-RIBBON NEW YORK STATE Champagne, Pink Champagne or Sparkling Burgundy Fifth \$2.98

NAVIP IMPORTED 8 yr. old YUGOSLAVIAN SLIVOVITZ Fifth \$5.69

LUANA IMPORT. COFFEE LIQUEUR Fifth \$4.79

HEINEKEN'S IMPORTED BEER Case of 24—12 oz. No Deposit Bottles Case \$7.95

T. Petraitis Halleino (Austrijo) fragmentas (akvarelė)

Dailininkas T. Petraitis

Parodų sezono pradžia Chicagoje

Naujas dailės parodų sezonas šiame laisvojo pasaulio lietuvių meno centre praėitį savaitgalį (spalio 1 d.) pradėtas dviejų suaktyvininkų pristatymu: 70 metų sulaukusio akvarelisto T. Petraičio darbų paroda atidaryta "Draugo" redakcijos fojė patalpose ir 60 metų jubilaito A. Rūkštelės tapyba išstatyta Čiurlionio galerijoje.

T. Petraičio parodą surengė, prisimindamos savo buvusį piešimo mokytoją, šiaulių mergaičių gimnazijos 1940 ir 1941 metų abiturientų laidos, šį savaitgalį, kartu su šiaulių berniukų gimnazijos tų metų laidomis, suvažiuojančios Chicagone gimnazijos baigimo dvidešimtmečio paminėti. T. Petraitis yra kuklus, nenorįs kokių nors viešų jo 70 metų amžiaus sukakties priminimų. Tad ir jo paroda Chicagoje atidaryta be jokių oficialių iškilnių, paprasčių paprasčiausiai tik iškabinant "Draugo" patalpose jo paveikslus ir ten kuriam laikui juos paliekant žiūrovo akiai.

Jubilato A. Rūkštelės šešiasdešimtmečio suaktyvinės parodos atidaryme, kurio paruošai buvo sutelkti eilė visuomeninių organizacijų, jautėsi kone valstybinis oficialumas bei iškilmingumas, paremtas pareigūnų ir organizacijų atstovų kalbomis. Šia proga kalbėjusieji daugiausia pabrėžė suaktyvininko organizacinius ir administracinius nuopelnus. Todėl buvo labai pasigesta (tokia proga paprastai būtinai) vieno išsamiesnio ir akademiškai parengto dailininko kūrybos aptarimo. Vis buvo kone visų patenkinama fraze, kad, girdi, o apie A. Rūkštelę, kaip dailininką, tekalba patys paveikslai.

Grijtant prie abiejų suaktyvininkų dailės darbų, tenka pasakyti, kad T. Petraičio akvarelių čionykščiam mūsų meno gyvenime yra labai maloni naujiena. Jau vien dėl to, kad akvarelinės technikos dailininkų iš viso savo tarpe turime nedaug. Šia proga tektų čia prisiminti tikrą šios technikos meistrą, vyresniosios mūsų dailininkų kartos atstovą, 1932 m. mirusį Kajetoną Sklėrių ir Chicagoje tebegyvenantį Br. Muriną. Šių dviejų draugystėn galima gražiai įterpti ir suaktyvininką T. Petraitį, turintį savo darbus tik jam priklausančią veidą ir nuotaiką. Jeigu Sklėrius žiūrova žavi savo linksmų spalvų liepsnojimu, jeigu Murinas savo akvarelėse yra pasiekęs kone aliejinės tapybos sodrumo, tai T. Petraitis mus pagauna poetiška peizažo koncepcija, švelniai priegintų spalvų dažna rudeniška rama ramybe. Kontrasto aštriai neryškindamas, dailininkas ypač Europos senų pilių ir miestų gatvių vaizduos išgauna tokią savotišką spalvų archaiškumą, lyg tapinys būtų pats nuo tos šimtametės praeities apsinešęs gėstančių pilkumo ar rudumo, kaip senuose Duererio ar kitų ano laikmečio dailininkų peizažo spalviniuose piešinio pabrūkimuose.

Dail. T. Petraičio paroda "Draugo" redakcijos fojė vyks iki spalio 17 d. Lankymo valandos kasdien nuo 8 val. 30 min. ryto iki 5 val. popiet, šeštadieniais iki 12 val., sekmadieniais uždaryta.

Apie A. Rūkštelės parodą išsitsarsime ta pačia, jos atidaryme kartota fraze: tekalba patys paveikslai. Paroda uždaryma spalio 9 d., šiandien ir rytoj paroda atdara nuo 10 val. iki 9 val. vakaro. k. br.

A. Rūkštelė

Saulėleidis

NE METŲ SKAIČIUS LENKIA GALVAS

Jurgis Gliuda šeštoje gyvenimo dešimtmčio stotyje

"Sveikiname Jus šio brandaus amžiaus suaktyvės proga. Ne Jūsų metų skaičius lenkia mūsų galvas prieš Jus, bet Jūsų darbai ir atsiekimai, kurie suaktyvė padaro derlingu ir saulėtu rudeni. Mes d'džiuojamės, turėdami Jus savo gretose, aukštai vertiname Jūsų talpą ir gėrimės idėjinio veržlumu. Iš tikrų širdžių linkime Jums dar daug kūrybingų metų, naujų premijų bei visuotinio Jūsų darbų pripažinimo ir išlikimo", — šitaip rašytoją Jurgį Gliudą 60 m. suaktyvės proga 1966. IX. 25 suruoštame pagerbime pasveikino viena Los Angeles lietuvių organizacija.

Ne dėl metų skaičiaus, bet dėl darbų, atsiekimų, idėjinio veržlumo ir kitos 30 Los Angeles lietuvių organizacijų atsiuntė sveikinimus, o jų vadovybės atvyko į pagerbimą. Atvyko ir šioje kolonijoje gyvenę rašytojai, kultūrininkai, lietuviškos knygos mylėtojai. Dėl tos pačios priežasties per 30 sveikinimų jubilatui laiškais ir telegramomis atėjo ir iš kitų Amerikos ir Kanados vietovių.

Visuomenės nuotaikų patikrinimas

Pastaruoju metu gan dažnai nusiskundžiama visuomenės apatija grožinei literatūrai ir tos literatūros kūrėjui. Jei rašytojui Gliudai suruoštą pagerbimą laikytume visuomenės nuotaikų patikrinimu, turėtume pripažinti, kad lietuvis rašytojas visuomenės yra aukštai vertinamas. Iniciatorių kvietimas įsijungti į šį pagerbimą skubiai atsiliepė, regis, visos L. A. lietuvių organizacijos, o ir patys iniciatoriai atėjo iš visuomeninių organizacijų tarpo. Mat, šalia kūrybos yra dar vienas elementas, kuris visuomenę pritračia prie savo rašytojo. L. A. lietuvių organizacijos kolektyvinio sveikinimo rašytojui Gliudai dėkoja už "tematiką naujus, idėjomis gylus, forma originalius, turinčius idomius veikalus", geriausi rašytojo "kūrybinių entuziazmu, taip gausiai mūsų kultūrą praturtinusiu laurų vainikais atžymėtais literatūriniais laimėjimais", bet čia pat pabrėžiama ir tą kita elementą: "Mes esame dėkingi Jums, kad Jūsų įsipareigojimas Lietuvai ir lietuvių tautai atveda Jus ir į lietuvių organizacinį gyvenimą. Tai Jūsų auka kūrybinio darbo sąskaiton. Tačiau mes

užtikriname Jus, kad Jūsų buvimas su lietuvių visuomene, kovojant už Lietuvos laisvę, lietuviškos stiprinimą ir tautinės kultūros išlaikymą, lietuviškos bendruomenės namus padaro jaukesnius, šviesesnius ir kūrybingesnius".

Kūrėjas ir visuomenininkas

Pagerbimui rengti komiteto pirmininkas teisininkas St. Palutis, kalbėdamas apie rašytoją Gliudą, kaip apie visuomenės žmogų, kaip tik ir išryškino jo visuomenininko nusiteikimus. Gliuda nevenge visuomeniniai kultūrinių pareigų Lietuvių Bendruomenėje, Dramos sambūryje, radijo valandėlėse, nešalinio nė iš vad. politinės veiklos — mielai dalyvavo visur, kur buvo sprendžiami Lietuvos laisvės klausimai. Jis priklauso ir tam iniciatorių būreliui, kuris 1961. I. 14 Los Angeles mieste pradėjo rezoliucijų sąjūdį.

Rašytojas J. Tinišis įdomiai aptarė suaktyvininko literatūrinį derlių. O jis ne tik gausus, bet ir literatūriniai vertingas. Lietuvių visuomenė Gliados kūrybą mėgstą. Pvz. romanas "Agonija" per trumpą laiką buvo tiesiog grobystė išgrobystas. Rimta dėmesį į Gliados kūrybą atkreipė ir amerikiečių kritika. Prelegento nuomone, jei romanas "Namai ant smėlio" anglų kalba būtų pasirodęs dešimtmečiu anksčiau, tai ne tik būtų patekęs į labiausiai amerikiečių perkamų knygų kategoriją, bet iš jo neabejotinai būtų susuktas ir filmas.

Gliados kūrybą klausytojams tiesioginiai pristatė režisierė D. Mackialienė. Pilnas dramatinės įtampos epizodas iš "Ora pro nobis", lengva humoristika iš "Gėstančios saulės" ir truputis poezijos pailiustravo rašytojo talentą įvairiuose grožinės literatūros žanruose. Mackialienės skaitymas buvo pasižėrinai puikus.

"Pasieki saulėtąjį krantą"

Patys losangeliečiai pagerbimo metu susilaikė nuo sveikinimų žodžių. Gausi auditorija

MOVING

Apraustas perkraustymas įvairių atstumu

A. VILIMAS

3415 So. Lituanica Avenue
Tel. FRontier 6-1882

(viso 120 žmonių) panorėjo išgirsti jubilatui skirtus žodžius, prisijungė iš kitur. Jų buvo daug ir nuoširdžių. Sveikino centrinės organizacijos, kaip LRD v-ba, PLB v-ba, JAV LB c. v-ba, LFB c. v-ba, Liet. teisininkų d-jos c. v-ba, lietuviškoji spauda — Draugas, Dirva, Tėviškės Žiburiai, Liet. knygos klubas..., individualūs sveikintojai — gen. konsulas dr. P. Daužvardis, B. Babrauskas, poetas dr. A. Šešplaukis - Tyrutis, rašytojas Anat. Kairys, dail. J. Paukštėnė (linkėjimus padėdama savo kūrybos paveikslu), kompozitorė G. Gudauskienė (su meno albumu), solistė V. Kojelienė, smuikinininkas Iz. Vasyliūnas (su savo įgrotom plokštelėmis)... žurnalistai, bendradarbiai ir t.t. ir t.t.

Poetė Gražina Tulaukaitė "Aušros" gimnazijos vardu sveikinimą išreiškė grakščiu ketureiliu:

Tu vienas kopei per kalnus,
Kol pasieki saulėtąjį krantą.

Ir parodė — gyva dar širdis,
Kurios kiti neberanda.

Panašias mintis telegramoje nareikšė ir rašytojas, Maryland Books leidyklos vedėjas, Stp. Zobarskas: "Tu staiga iškilai lyg žvaigždė ir vis stiprėjančiais veikalais švieti, Vakarų pasauliui sėkmingai reprezentuodamas lietuvišką dvasią, kai tuo tarpu daugelis rašytojų tremtyje yra praradę kūrybinį entuziazmą".

Artimųjų ir tolimųjų sveikintojų mintis tarsi reziumavo rašytojo Gliados sesers iš Detroito dr. Lekienės žodžiai: "Jei mūsų brangūs Tėveliai galėtų prisikelti iš tolimųjų Lietuvos kapų, kaip didžiutys jė savo sūnūm".

Jubilato žodis ir solistės daina

Paties jubilato trumpas žodis dvelkė nuoširdumu ir žmogiška šiluma. Jis prisiminė pagrindinius veiksnius, nukreipusius jo kelią į literatūros pasaulį: savo tėvus, savo šeimos narius ir savo paties priesaikinį įsipareigojimą. Padėkojo visiems, kurie nelieta abejingi lietuvių rašytojo kūrybai.

Naujos losangelietės solistės Stasės Klimaitės - Pautienienės debiutas auditorijos buvo labai šiltai sutiktas. Ji sustiprino iškilmingo pagerbimo jausmą ir eleganciją. Akompanuojant mu-

zikei O. Metrikienei, solistė padainavo Stasio Šimkaus harmonizuotą liaudies dainų ciklą — "Liepė man motulė", "Taip mane peikė", "Vai pūtė, pūtė" ir Stasio Gailevičiaus harmonizuotą

liaudies dainą "Oi laukiau, laukiau".

Rašytojo J. Gliados pagerbimas buvo suorganizuotas puošniame Michael's Los Feliz restorane. J. Viekšnyš

KALĖDINĖS DOVANOS

pasieks greičiausiai Jūsų artimuosius

LIETUVOJE,

jei siųsite jas per

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 South State St., Tel. WA 2-9354

arba

2618 West 63rd St., Tel. WA 5-2466

Mūsų turimas ypatingai gausus pasirinkimas įvairiausių prekių ir mūsų patarimai palengvins vertingų siuntinių sudarymą. Atsilankykite pas mus ir vietoje įsitikinkite.

Per mus galite užsakyti ypatingas dovanas — automobilius, šaldytuvus, motociklus, televizorius ir kitokius daiktus bei maisto produktus. Mes mielai primame ir išsiunčiamas siuntinius, sudarytus iš siuntėjų nuosavų daiktų ar maisto produktų.

Reikalaukite iš mūsų naujus katalogus bei muitų sąrašus

Garantuotą siuntinių pristatymą atliekame net 19 m.

4½%

5%

current dividend on investment bonus
4½% DIVIDENDŲ MOKAMA PAGAL VISAS TAPYMO SĄSKAITAS. Už 1 metų investavimo bonus mokama 4½% dividendų kas pusmetį ir dar išmokame po ¼% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus.

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmad., Antrad., Penktad. ir Šeštad. 9 v. r. iki 4:30 v. p. p. Trečiad. uždaryta: Ketvirtad. 9 v. r. iki 8 v. v.

Kas tik turi gerą skonį,

Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 So. Western, PR 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 val. vakaro.

4¾%

Visų rūšių

taupmenoms

4 kartus

metuose

NUO SPALIO MĖN. 1 DIENOS

Taupmenos įdėtos iki 10 dienos mėnesio, pelno dividendą nuo pradžios mėnesio.

Paskolos namams įsigyti ar taisyti

TURTAS \$103,000,000.00

REZERVAI \$9,800,000.00

Bendrovė iš seno vedama tėvo ir sūnaus

JUSTIN MACKIEWICH
Direktorių Tarybos Pirmininkas

JUSTIN MACKIEWICH, Jr.
Prezidentas

VALANDOS:

Pirmadieniais 9 iki 8 v. vak.

Antradieniais 9 iki 4 v. vak.

Trečiadieniais uždaryta

Ketvirtadieniais 9 iki 8 v. vak.

Penktadieniais 9 iki 4 v. vak.

Šeštadieniais — 9 iki 12 val.

STANDARD FEDERAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE — CHICAGO, ILLINOIS 60632

Telef. — VIRginia 7-1141

Pianistės Raimondos Apeikytės rečitalis

Los Angeles letuvių kolonijoje visiems yra gerai žinoma pianistė **Raimonda Apeikytė**. Jei tik būna čia koks koncertas su vietiniais ar iš kitur atkvietais dainininkais solistais, tai ji visuomet jiems akompanuoja, atitinkamai savo skambinimu prisitaikydama prie jų dainavimo individualumo. Užtat dainininkai jos akompanavimą labai mėgsta ir vertina.

Spalio 1, vakare, Immaculate Heart auditorijoje, Raimonda Apeikytė turėjo aukšto lygio rečitalį, kurio programoje buvo Schuberto, Bacho, Lizto, Čiurlionio, Jančio ir Budriūno kūrinių. Jau su pat pirmuoju programos numeriu — Schuberto sonata G major — ji pagavo ir užbūrė gausią klausytojų auditoriją. Su nepaprastu įsijautimu ir subtilumu ji perdavė klausytojų ausiai minėtos kantatos dalis — Fantaisie, Andante, Menuetto, Allegretto, — kiekvienai jų suteikdama individualią interpretaciją ir atitinkamą nuotaiką. O jos skambintas Bacho kūriny — Fantasia in G minor — taip pat aidėjo iš po miklių jos pirštų su dideliu preciziškumu, įgaudamas reikalingą švelnią išraišką.

Toliau atėjo eilė Liztui. Ji skambino jo etudus (pagal Paganinį): La chasse ir E flat major. Ir šiuos etudus Raimonda išpildė meistriškai, išgaudama iš jų romantišką, atseit listišką nuotaiką, kuri charakteringa ir kitiems šio kompozitoriaus kūriniams.

Antroji programos dalis buvo pradėta su Čiurlioniu, kuris iki šiol, kaip muzikas - kompozitorius, vis dar nėra pakankamai

I DANGAUS VIEŠKELIUS PASUKUS

(Atkelta iš 2 psl.)

labai lengvai, vikriai gaudė momentus, gudriai derino ir narpilijo situaciją, gyvai pynė fabulą ir skubiai mezgė intriga, nesileisdamas į gelmes, niekdamas padugnių, bet skaitytoją (ypač moterišką) pagaudamas ir prie knygos pririšdamas. Tradicinė romano konstrukcija nevargino skaitytojo, Stilingas sakiny, grakštūs gamtos vaizdai, kaip prie audinio dailūs mezginiai — visa tai sudarė jo veikalo stilių. Paskutiniuoju laiku teko "Drauge" skaityti jo biblinių stilių parašytų psalmių ar poetinių proza rašytų elegijų, kurios rodė autoriaus žingsnį į gylį, rašytojo pakopą aukštyn. Kėlė susidomėjimo ir fragmentai jo paskelbtų atsiminimų. Visą gyvenimą jis kruopščiai vedė dienoraštį, kuris, jei bus galima priėti, gali atversti naują rašytojo kūrybos lapą, panašų į Andre Gide dienoraštinę literatūrą.

Stasiaus Būdavo, kaip žmogaus ir kaip rašytojo paveikslas dar turės būti nutapytas, jam išsukus iš šios žemės darganoto kelio (darau aliuziją į jo skelbtąjį angliškai rašytą romaną "Rūkas ant greitkelio"), į kelius, kuriuose nėra nei ūko, nei rūko ir kuriais keliaujančius saugo gerieji Dievo angelai, neberašydami pabaudų nei kuni-gams, nei paprastiems parapijonims.

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

PERKRAUSTAU
baldus arti ir toli.
ALBINAS BENIULIS,
Chicago, Ill. 60632. Tel. RE 7-7083

įvertintas. Drąsiai, galingai su-skambo jo mazurka, švelniai — preliudas, liūdnei — nokturnas. Pianistė kiekvienam jų davė tinkamą išraišką, parodydama, koks subtilus yra Čiurlionio ge-nijus.

Nepaprastai melodingai nu-skambėjo kompozitoriaus Vy-tauto Jančio muzikos gabaliu-kas Vizija. Jeigu šis muzikas ir daugiau yra sukūręs panašių dalykų, tai iš tikro jis priskai-tytinas prie ryškiųjų mūsų kom-pozitorių. Apeikytė šiuo trum-pu dalykėliu parodė patraukian-tį jo muzikos grožį.

Rečitalio programą pianistė Raimonda Apeikytė užbaigė kompozitoriaus Br. Budriūno sonata "Mano tėvynė". Nors ši sonata turi keturias dalis, bet į programą buvo įtraukta tik dvi dalys — Audringi debesys virš Kauno ir Nemunas laužia ledus. Ši sonata kai kam jau buvo anksčiau girdėta, bet šį sykį, Raimondos Apeikytės in-terpretuojama, skambėjo nepa-prastai įspūdingai.

Klausytojų buvo prisirinkusi beveik pilna Immaculate Heart auditorija — daugiausia lie-tuviai. Šis rečitalis parodė, kokios geros pianistės susilaukta. Visi gyrė jos talentą ir kaskart da-romą vis didesnę pažangą.

Po rečitalio studentų unijos patalpose svečiai — klausytojai — buvo pavašinti kavute. Kas nebuvo spėjęs pasveikinti pia-nistės auditorijoje, tas dabar galėjo tai atlikti čia.

Vėliau įvyko vaišės pianistės tėvų namuose, į kurias susirin-ko apie keturiasdešimt kvesti-nių svečių. Jų tarpe buvo ir Rai-mondos profesorius J. Ring-gold. Pianistė pagerbtai buvo sudainuota ilgiausių metų ir už jos talentą išgerta po taurę šampano. Svečius lydėjo pakili nuotaika ir retkarčiais parisver-žusi daina, kurioje vyravo so-listo Antano Pavasario balsas. Pastarasis dar pagyvino links-mą svečių noutaiką, sudainuo-damas romantišką, už širdies griebiančią ariją. Vaisingų šeimininkų globoje visi jautėsi iš-sinėrę iš kasdieninių rūpesčių ir laimingi.

J. T.

El Greco (ispanas, 1547—1614) Sv. Jonas Evangelistas
Paveikslas yra Prado muziejuje, Madride, Ispanijoje

MENAS PRADO MUZIEJUJE

J. TININIS

Kai kas tvirtina, kad vertin-giausias meno muziejus pasa-ulyje yra Prado muziejus Madri-de. Ar taip iš tikro yra, gal tik meno istorikai galėtų pasakyti. Tačiau viena aišku: žiūrovas, pirmą kartą išvydęs šiamu mu-ziejuje išstatytus žymiųjų dai-lininkų kūrinius, lengvai įsitiki-na, kad nei Vienos, nei Amster-damo, nei pagaliaus Paryžiaus (Luvro) muziejai nepaliko jo sieloje gilesnio estetinio įspū-džio, kaip šis Prado muziejus Madride. Užtenka tik pažvelgti į Goya, Valasquez ar El Greco tapytus paveikslus, kad būtų sužavėtas ir suvirpintas iki sie-los gelmių. Kas gali nesigrožė-ti, sakysim, abiem Gojos Ma-jomis, kurių viena su drabužiais, k ta be jų. Tapytojas čia išreiš-kė klasišką ispanės moters gro-

žio idealą. Man lankantis mu-ziejuje, vienas tapytojas, pasi-statęs molbertą, su dideliu ryž-tu kopijavo Maja desnuda. Bet vargu, ar jam pavyks bent šiek tiek pasiekti Gojos paveikslu to-bulumo.

Nepaprastai didelį įspūdį daro gausūs muziejuje Rubenso pa-veikslai, kaip antai: Nimfos, užkluptos satyrų, Pario teismas, Trys gracijos, Andromeda ir Persėjus, Solomono teismas, o ypač nuostabių grožio Fortu-na. Paveikslai taip gerai išsilaikę, kad atrodo šiandien tapyti.

Labai įspūdingai atrodo Ri-beros paveikslas Moterų kova. Dvi moterys su kardais rankose

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.

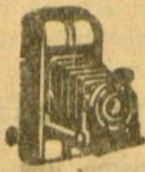
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginiai 7-7258-59

stengiasi viena antrą nugalėti. Veiduose kovos aistra. Viena jau parblokšta ir iš jos kaklo trykšta kraujo srovėlė. Paveikslas sukrečia žiūrovą. Nepaprastai žavus yra ir Van Dyck pa-veikslas Apolonas vejasi Dafnę, kuri, kaip žnome, buvo labai daili nimfa. Dailininkas J. Cosiers viename savo paveiksle yra atvaizdavęs Prometėją, nešantį ugnį. Bėgantis Prometėjo poza ir fakelas palieka neuž-mirštamą įspūdį.

Nežemišku grožiu alsuoja dailininko Reni Magdalena ir Lotas bei jo dukros. Abu pa-veikslai nutapyti klas škame re-nesanso stiliuje.

Liūdnei nuteikia žiūrovą N. Poussin paveikslas, vaizduojas klūpantį atsiskyrėlį ties uola, prie kurios prisegtas kryžius ir padėta observacijai kaukolė. Ste bint šį paveikslą, negali nusikra-tyti minties, kad gyvenimas yra ne kas kitas, kaip tik ringima-sis mčiai, kuri atidaro duris į nesiba giančią egzistenciją.

Muziejuje yra ir keletas Ti-tiano paveikslų. Žymiausi jų: Adomas ir Ieva, Venera ir Ado-nis, Venera ir Muzika. Pasta-rajame paveiksle atvaizduotas hidalgas, grojąs paninu nuogai Venerai. Šiame muziejuje gali-ma pamatyti ir žinomąjį Duere-rio autoportretą bei jo Ievą. Abu kūrinių atlikti su nepa-

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasi-rinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. PK 6-8998

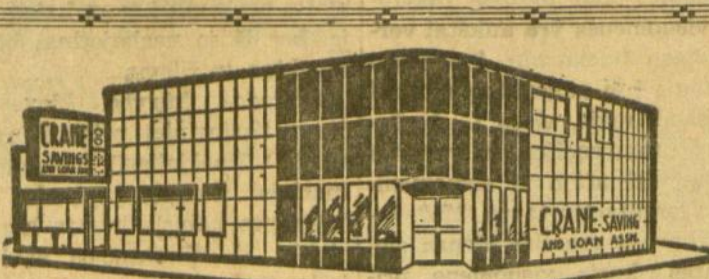
Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIU MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272
Apmatavimai ir prekių pristatymas teikiama nemokamai.

Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadi-niais iki 3 val. p. p.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAFayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4½%

Naujas aukštas dividendas mokamas aš investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v. PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 9 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

prastu kruopštumu ir pasyžimi išraiškos stiprumu.

Giliausią įspūdį man paliko S. Vouet paveikslas Las placentes y el Tiempo. Jame pavaizduo-tos dvi jaunos merginos ir spar-nuotas senis su smėlio laikro-džiu. Senis čia ne kas kita kaip laikas. Viena mergina bando in-karo pavidalo kabliu užkabinti seniu sparną, ant kurio užgu-lęs amūriukas. Antra mergina

taikstosi smeigti senį ietimi, at-seit užmušti laiką, kad jis liau-tųsi bėgęs. Panašaus turinio pa-veikslą esu matęs Valstybinėje galerijoje Londone. Tik ten bu-vo parodyta, kaip laikas ardo jaunos merginos veido grožį.

Mėgstančiam meną, šis muzie-jus gali suteikti daug pasigėrė-jmo, kuris liks neužmirštas visą gyvenimą.

PLANINGAS TAUPYMAS

moka gerus dividendus

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4½%

Dabartinis dividendas išmokamas du kart per metus.

Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, mes apmokame persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Pirmadienį, trečiadienį ir penktadienį nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.
Ketvirtadienį nuo 9 val. ryto iki 8 v. val.
Šeštadienį nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų.
Tradiciškai uždaryta vią dieną.

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMACK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone Virginia 7-7747 John J. Kazanekas, Pres.
AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MOSI ĮSTAIGOS

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elek-trinių krosnių, radijo ir tele-vizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road

Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirt. 9—9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS. DAR SUSPĖSIME PAGAMINTI ŠVENČIŲ SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoraty-vinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: da-masko, brokados, "boucle's", "fiberglass".

PIRKSITE NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylo, tafetų, aksomo, ANGLISKŲ MERZIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill. HA 7-3737

Atdara kasdien ir sek. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta

Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St. Chernin's aikštėje

Artesian Restaurant

2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

- Skanūs valgiai
- Geras patarnavimas
- Puiki atmosfera

PIETOS

\$1.65 & \$2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ.

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.

Atdara sekmad. iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto, penktad. ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto.

Filmų įvairumai

STAS SEMENIENE

Integruotas filmas

„A Man Called Adam“ yra negrų filmas lygiai taip pat, kaip be jokios abejonės „Ebony“ yra juodosios rasės žurnalas. Šis filmas gerokai apsilfuo- tas, senov škas, vidurinės kla- sės ir integruotas, jei taip ga- lima išsireikšti naujų laikų da- riniu, pramoga grynai suaugu- siems bei subrendusiems.

Vyriausioje rolėje (Adam Johnson) yra negrų popula- rusis aktorius Sammy Davis, Jr. Čia jis vaidina džazo trimi- tininką, ir tai yra viena muzi- kos šaka, kuri šiam gabiam bei daugelio talentų apdovanojam aktoriui yra visiškai nepažista- ma, „neiširta žemė“.

Adam yra ujama bei užgau- liojama asmenybė ir kaip muzi- kas, ir kaip negras. Užmušęs savo žmoną ir mažą vaiką au- tomobilio katastrofoje, jis pra- leidžia paskutiniuosius savo 10 gyvenimo metų kaip „pikta ka- tė“. Jis piktas, temperamentin- gas, nepatikimas, žema menks- tė, traukianti savo draugus bei bendradarbius per nesibaigian- čias, egoistiškas piktumo dau- bas.

Jojo ilgametis senas draugas (Ossie Davis) supažindina jį su nuostabiai padoria mergaite Claudia, didele civilinių teisių kovotoja ir dukraite seno iš Pietų kilusio muzikanto, labai natūraliai ir jautriai suvaidinto Louis Armstrong.

Meilė ir visų blogybių atitai- symas pasiekia Adam gerokai per vėla. Jis miršta (iš širdies skausmo ar sudužusios sielos?) ant grindų vieno naktinio klū- bo.

Claudios rolėje labai nevieno- daj pasirodo Cicely Tyson, ta- čiau blykstelė ir kažkuo žadan- čiu jos besiblaškančioje vaidy- boje.

Filme, kaip dažnai pasitaiko amerikiečių gamybose, daug prasiženka ir su tikrove: visi (išskyrus Adam) yra turtingi, puikūs ir geros nuotaikos. Tai susidare filmų tipai. Taipgi lai- komasi neteisingos nuomonės, kad, rodant muziko gyvenimą, reikia jį rodyti grojantį (nors aktorius, vaidinas herojų, nie- kad gyvenime nėra pridėjęs trim- to prie lūpų). Tarp kitko, čia muzika užkulis išpildoma Nat Adderley.

Filme pasitaiko gerų, protin- gų dialogų. Daug Sammy Davis, Jr., draugų atėjo jam į pagal- bą, sukanč šį filmą. Tie baltieji draugai, aktoriai, pasirodantie- ji filme yra: Farnk Sinatra, Jr., vos atpažįstamas Peter Law- ford ir Mell Torme.

Summa summarum, sudedant kartu skirtingus juodus ir bal- tus elementus filmo „A Man Called Adam“, visumoje geriau- siu atveju filmas išeis neiškliai pilksvas.

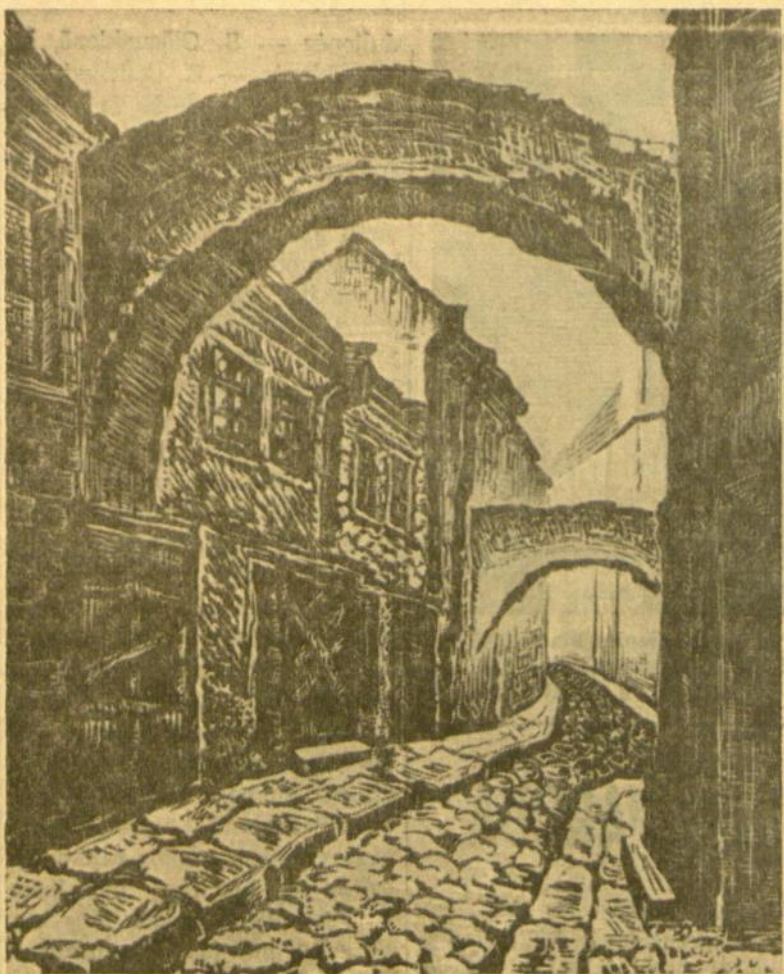
Sovietų Rusija ir JAV stato filmą

Wolfe Cohen, Warner Bro- thers Pictures International pre- zidentas, pranešė šiomis dienomis spaudoje, kad bendromis Sovietų Sąjungos ir JAV jėgo- mis bus pastatytas filmas.

Filmas bus apie rusų kom- pozitoriaus P. Čaikovskio gyve- nimą ir bus fotografuojamas Sovietų Rusijoje sovietų kine- matografijos ministerijos.

Cohen taipgi pasakė, kad vi- sas pastatymas, kurio biudže- tas apskaičiuojamas per 8 mi- lijonus dolerių, bus Dimitri Tiomkin, gimusio Rusijoje ame- rikiečio, Oscar laureato, filmų kompozitoriaus žinioje.

Cohen pasidžiaugė, kad JAV pasiuntinybė Rusijoje „buvo la- bai laiminga dėl šio susitarimo“

V. Pazukaite

Senasis Vilnius

LITERATŪRINĖS ĮVAIRYBĖS

Italijos literatūrinės premijos

Beveik visoje Europoje vasa- rą literatūrinis gyvenimas ap- miršta, tačiau ne Italijoje. Šia- me krašte liepos ir rugpjūčio mėnesiais paskiriamos beveik vi- sos literatūrinės premijos, su kampanija spaudoje, prieš tas premijas paskiriant, ir su dis- kusijomis po paskyrimo. Šmet įvairus spaudimas į literatūri- nius ir leidėjų sluoksnius dėl premijų buvo toks didelis, kad vadovauja kritikai jau pradėjo įspėti nėti spaudoje prieš vi- sokias intrigas ir slaptus susitari- mus. Todėl įvyksta ir įvairių netikėtų sprendimų. Pavyzdžiui Strega premijai buvo manyta, kad rimčiausias kandidatas yra

italo Calvino, „Kosmokominių istorijų“ autorius, o tačiau lai- mėjo Michele Prisco, 46 m., už romaną „La Spirale di Nebbia“, lietuviškai „Rūko spiralė“, kur psichologiškai atvaizduotas ve- dybinis gyvenimas. Jame regi- me, kaip moteris ir vyras vis sunkiau vienas kitą supranta, ir tai priveda prie nusikaltimo. Tema nesanti nauja, bet auto- rius ją moka pastatyti naujai ir šviežiai, pavaizduodamas vidu- rinės Italijos klasės žmogų.

Pažymėtina, kad vedybinės temos Italijos rašytojų yra mē- giamos. Viareggio premijos fi- nalistas Alberto Bevilacqua taip pat susilaukė didelio pasiseki- mo knyga „Una Specie d'Amo- re“, tai būtų „Tam tikra mei- lė“, kurios jau išspausdinta vie- na po kitos penkios laidos. Ro- manas taip pat vaizduoja vedy- binį gyvenimą. Campiello pre- mijai parinktas Giovanni Dusi romanas „La Moglie“ (žmona), irgi vaizduoja vedybinio gyve- nimo sunkumus. Poezijoje to pa- ties vardo premija paskirta už poeziją apie italų rezistenciją poetui Alfonso Gatto už knygą „La Storia delle Vittime“ (Nu- kentėjusių istorija).

Amerikoje už taip vadinamą Paperback, neįrišta į kietus vir- šelius knygą, 1965 m. premija laimėjo Irving Wallace roma- nas „The Man“. Premiją pasky- rė National Bestsellers institu- tas. Premija skiriama už di- džiausią pozityvią įtaką Ameri- kos ar net pasaulio skaityto-

Premija už minkštus viršelius knygą

ir pridėjo, kad numatomas fi- mo pristatymas publikai 1967 m. spalio mėn.

Sovietų Sąjunga paskirstys filmą po geležinės uždangos kraštus, o Warner Brothers — visur kitur, duodami Sovietų Rusijai viešai neskelbiamą pel- no dalį

jams. Knyga, kainuojanti 95 ct., vaizduoja negrą kongresmaną, tampantį JAV prezidentu, paša- linus nuo kelio įvairiais būdais tariamai nelaimingais atsitiki- mais, kelyje į pasisekimą sto- vinčius asmenis. Prieš tai tą pačią premiją laimėjo Harper Lee's „To Kill a Mockingbird“ (1962), John Steinbeck's „Tra- vels With Charlie“ (1963), Mor- ris West's „Shoes of the Fisher- man“ (1964).

Pora iš šių knygų „Drauge“ gražiai jau buvo aptarus Nijolė Jankutė.

Knygų pasisekimai

Nauja dviejų tomų laida kny- gos „The Rise and Fall of the Third Reich“ išėjo iš spaudos. Tai knygai autorius William Shirer padarė planus dar 1935 m., tačiau kai vienam leidėjų apie tai užsiminė, šis pasakė: „Suk velniai su tuo, kas čia be- skaitys apie nacius“ ir nepri- tarė, bet vėliau Simon & Shus- ter leidykla išleido ir jau tos knygos angliškai išėjo 3 mil. egzempliorių.

Čapeko reabilitacija

Čekijos romanistas Karolis Čapekas mirė 1938 m., sulaukęs 48 m. Mirė tuoj, kai vokiečiai privertė kapituoliuoti Čekoslova- kiją. Atėjo vokiečiai, skubėjo ji suimti, bet rašytojas jau buvo miręs ir palaidotas. Jo raštai buvo uždrausti. Kada atėjo ki- tas okupantas, Sovietų Sąjun- ga, taip pat jo raštus draudė.

Praėjus 20 m. po jo mirties, 1958 m. kai kurie raštai jau bu- vo pradėta leist skaityti, rašy- tojas buvo reabilituotas, ta- čiau tik neseniai Čapeko vila

LIETUVIŲ VEDAMA NAUJU IR VARTOTŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA

Neptune Motors Inc.

6516 South Western Avenue
CHICAGO, ILLINOIS 60636
Telef. — 925-5121

Išsimokėjimai mažu nuosimčiu per banką.

Atdara kasdien: Pirm., Penktad. — 9 iki 9 v. vak. Šeštad. nuo 9 iki 6 val. v. Sekmad. 11 iki 5 v. vak. Parūpinami automobiliai pagal kliento reikalavimą.

NEPTUNE MOTORS INC. CHICAGO, ILL. 60636

Stirbis Fuel Oils

Aliejus virtuvei ir krosnimis. „Geresnė ir pigesnė alyva“

Tel. HEmlock 4-6264

PETER STIRBIS

6741 So. Maplewood Ave
Chicago, Ill. 60629

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Lietuviškų raštų Lietuvos istorijos klausimais bibliografi- ja. Prof. Z. Ivinskis yra suda- ręs lietuviškai rašytų dalykų bibliografiją iš Lietuvos istori- jos iki 1964 m. Viso daugiau- kaip 400 vardų. Toji bibliografi- ja bus kitais metais išspausdin- ta II tome „Forschungen zur Osteuropäische Geschichte“ (leidžiama Berlyne). Ten tilps ir tai, kas nuo 1944 m. rašyta Lietuvoje. Tai bus pirmas vo- kiečių bandymas apžvelgti vis- ką, ka lietuvių yra lietuviškai rašę istorijos klausimais.

paversta tautiniu muziejum, ir turistai ją gausiai lanko. Kai kurios senesnės Čapeko knygų laidos juodojoje rinkoje yra pa- siekusios astronomiškų kainų.

L. Galinis

• Esto dailininko paroda Jau nimo centre. Estų dail. Valdur Motus gruodžio 2 d. turės savo kūrinių parodą Jaunimo cen- tre, Chicagoje.

• Minimas Kazio Inčiūros še- šiasdešimtmetis. Rugsėjo 26 d. Vilniaus Aktorių namuose buvo surengtas vakaras Kaziui In- čiūrai pagerbti jo 60-tojo gim- tadienio proga. Čekistų „aka- demijoj“ mokyto poeto, drama- turgio ir aktorius (priešbolševi- kiniais laikais ir iki antrojo jų Lietuvos įsibrovimo K. Inčiūra buvo Kauno ir Vilniaus radijo pranešėjas) pagerbti dabartinė diduomenė nepasirodė, bet buvo sveikintojų iš rašytojų, aktorių, buvusių mokinių ir draugų tar- po. Apie K. Inčiūros literatūri- nį darbą plačiai pasakojo rašy- tojas (ir gydytojas) Vytautas Sirijos Gira.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti dau- gel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garan- tuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Vi- suose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinki- mas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

• NEW YORK, N. Y. — 39 — 2nd Avenue	AL 4-5458
• NEW YORK, N. Y. 10011, 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON, MASS. 327 W. Broadway	TE 8-0068
• BUFFALO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6906
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• DETROIT, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMICK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave.	TE 233-8030
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Road	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 23, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 32, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 — 4th Street	FO 3-8508
• NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Avenue	BI 3-1707
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Ave.	LO 2-1446
• PATTERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4619
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA, Pa. 19122 — 1214 N. 5th St.	PO 3-4818
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 905 Bank Street	PL 6-6768
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	SW 8-2868

Automobilio nelaimės atveju skambinkite

(In case of accident, call)

COUNTRY AUTO REBUILDERS

GR 6-7777

24 hour towing service

Karosijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai

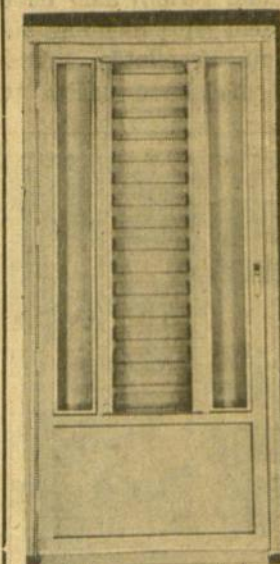
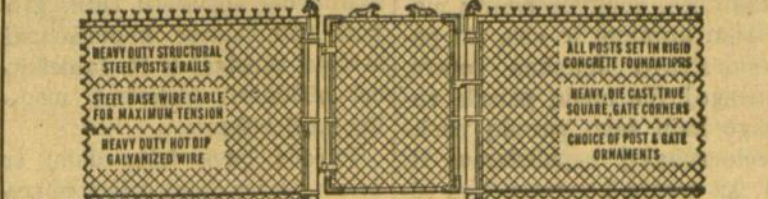
FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING

BODY AND FENDER WORK

PAINTING, MECHANICAL REPAIR

2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629

Savininkas — MIKAS CESAS

Vis kas tik reikalinga namų pagerinimui ir pagražinimui

T V O R S: įvairiausio alu- minijaus, plastikos, plieno, įvai- rių spalvų.

STOGELIAI

DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų — K. Butkaus kon- strukcijos.

Naujausi žieminiai balto emalio ir „stainless steel“ langai.

KOSTAS BUTKUS (dirbtuvė)

6811 South Bell Avenue, Chicago, Illinois 60636

Tel. PR 8-2781 rytais ir vakarais: LU 5-6291 bet kuriuo laiku.

ATSIŪSTA PAMINĖTI Knyga 495 psl., 7 1/4 x 4 1/4 inč.

formato. Nidos klubo nariams • Petr. Tarulis, VILNIAUS formato. Nidos klubo nariams ROBAS. Romanas. Nidos kny- kainą 2.50 dol., nenariams — gu klubo leidiny, nr. 60, 1966. 25% daugiau.

Lietuviška valgykla. Gražiausias Lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

“PALANGA” RESTAURANT

6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVYGA ir — JUOZAS BARTKUS, Savininkai

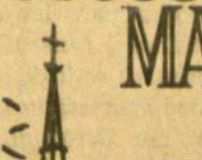
EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741 2

4330-34 South California Avenue
Telef.: LA 3-0440 ir LA 3-9852

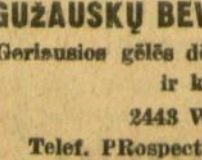
MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8006

GUZAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINČIA

Gerisunio gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų

2443 West 63rd STREET

Telef. PROspect 8-0833 PROspect 8-0834

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street
1410 So. 50th Ave., Cicero

Tel. GR 6-2345 - 6
Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

SAINT CASIMIR MONUMENT CO

3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste

Telef. — CEDarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvų Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS G. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET
2814 W 23rd PLACV

Tel. REpublic 7-1213
Tel. VITreina 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4348 S CALIFORNIA AVE.

Tel. LAfayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S LITUANICA AVE.

Tel. VArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S HALSTED STREET

Tel. VArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S MICHIGAN AVE

Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S LITUANICA AVE

Tel. VArds 7-1158 — 1159

VASAITIS — BUTKUS

1446 S 50th AVE. CICERO ILL.

Tel. OLYmpic 2-1008

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629
Tel. 925-5988

NEUŽMIRŠKIME LIGIJOS

JANINA NARONĖ - PAKSTIENĖ

Daug buvo rašyta netikėtoms ir skaudžios a. a. Ligių Bieliukienės mirties proga. Daug jos artimųjų, draugų, pažįstamų ir visos lietuvių visuomenės, neišskiriant nė svetimtaučio, liūdnai, sielotasi ir visa širdimi dalyvauta laidotuviuose, su ja paskutinį kartą atsisveikinant.

Tačiau dienos bėga greitai, kiekvieno reikalai, pareigos ir amžnas skubėjimas išstumia kad ir labai graudžius vaizdus iš atminties. Tebūnė tai ne priekaištas. Tai mūsų gyvųjų tokios pilkos kasdienybės dienos.

Tačiau gyvysems lieka labai graži privilegija įamžinti mirusios Ligių atminimą.

Kaip jau buvo rašyta spaudoje, Ligių Bieliukienė buvo neeilinė moteris. Reikėtų pagalvoti apie jos paminklą — jos monografiją, kol dar neužgeso,

neišblėso gyvi vaizdai, faktai ir žinios apie ją.

Zinias ir nuotraukas surinkti apie vėlionę juo toliau, juo darysis sunkiau. Daug jų nubyvės drauge su einančiomis į amžinąjį gyvenimą dienomis. Daug jų žinių neteksim su ta diena, kada mes pačios nueisime Ligių pėdomis. Tad reiktų imtis monografijos paruošimo tuojau pat, juo labiau, kad rašymas rankraščio formoje nereikalauja jokių lėšų. Apie Ligių vaikystę ir jaunystę, manau, dar būtų galima gauti žinių iš Lietuvos.

Tikiu, jog atsiras daugiau vienminčių tuo klausimu, ypač Ligių bičiulių, kurie ir kurios taip pat gal ne kartą pagalvojo apie tos monografijos reikalingumą. Tad su Dievo pagalba, geros valios lietuvių, imkims svarstyti šį neatidėliotiną reikalą! Nors ir toli būdama, pasižadū ir aš savo atsiminimus bei nuotraukas paruošti.

IŠ MOTERŲ PASAULIO

★ Lietuvių Moterų klubų federacijos Chicago klubas išsitarino naują valdybą, kurią sudaro: Marija Krauchunienė, Ona Liorentienė, Marija Macevičienė, Marija Pėteraitienė ir P. Vaitaitienė. Pareigomis bus pasiskirstyta vėliau. Kand'atėmis liko: Gaudušienė, Kanaukienė ir J. Valdienė.

★ Lietuvos Dukterų draugijos rudens koncertas - balius įvyksta šiandien 7 val. 30 min. v. v. Jaunimo centre. Programoje — mūsų iškilioji, populiarioji solistė Prudencija Bičienė (akomp. muz. V. Jakubėnas) ir šokėjai Violeta Karosaitė ir Jaunutis Puodžiūnas. Vaisės — šaltus užkandžius bei gėrimus paruosė pačios dr-jos narės, o šiltą vakarienę J. Bičienienė. Šokiams gros L. Bichnevičiaus orkestras. Visas pelnas skiriamas vargšams, laikantis dr-jos šūkio: "Pagalbi ranka vargštančiam!" Pirmininkės pareigas sėkmingai ir rūpestingai eina Birutė Briedienė, kol pasveiks dr-jos pirmininkė Elena Kučienienė.

★ Konsulų korpuso ponių klubas pereiną ketvirtadienį apilankė Chicago policijos centrinę būstinę ir po to pietavo kavinėje kvartalo restorane. Programą pirmininkė yra mūsų Juzė Daužvardienė.

★ Irena Balzakienė modeliaavo amerikiečių surengtoje Illinois Opera Guild madų parodoje. Buvo rodomi tik rūbai, tinkami apsirengti einant į operą.

★ Chicago Lietuvos moterų klubas ruošia savo kasmetinę muzikinę madų parodą bei pietus lapkričio 2 d., trečiadienį, 12 val. Beverly Woods restorane, 11532 So. Western Ave. Visas pelnas skiriamas šelpai. Parodos rengimo komiteto pirmininkė yra ponija Mildred Keech, o jos viceprim. yra ponija Joan (Kazanauskaitė) Oksas. Aldona Barcus - Daukus išrinkta rūpintis svečių priėmimu ir sta-

liukų užsakymu (tel. PR 8-1543). Visi rūbai paimti iš aukštos klasės rūbų parduotuvės Bramson. Elegantiški gražūs rūbai bus pristatyti originaliu būdu — dainos bei pasakojimo — muzikiniu pristatymu.

Prancūzai ir medus

Gastronomija yra tiesiog tokia aistra prancūzų gyvenime, kad krautuvės, parduodančios vien sūrį, ir nieko daugiau, arba galionais valgomąjį (alyvų) alie jų arba sukoncentruodamos vienoje vietoje saldinius, išsivysto į didžiulius bižnius. Medaus mėgėjai Prancūzijoje valandomis gali kalbėti apie jo rūšis ir parinkti atsargų ateinantiems metams. Prancūzuose yra garsūs vadinami "medaus ragautojai". O to medaus, gaunamo skysto iš bačkų, yra net trijų pagrindinių rūšių: eglės medus iš Vosges kalnų, apelsinų medus iš pietų Provanso ir akacijos medus iš istoriškios Loire upės pakrantių. Sukietėjęs prancūzų medus apima kvepiančią liepos žiedų kvapą Normandijos gaminių, įvairius šilųjų medus iš vidurinių Auvergne kalnų ir pietų rozmarino, lavandos ir čiobro aromato.

Monika Kripkaušienė modeliuoja savo sukurtą šiai parodai suknelę. Kairėje, prie mikrofono, madų parodos ceremonijų meistrė Bronė Jameikienė.

Spalio 1 d. Jaunimo centre madų parodos modeliuotojos. Iš kairės: Nijolė Vengrienė, Janina Mačiulienė, Regina Trimackienė, Monika Kripkaušienė, Elena Blandytė, Stasė Olšauskienė, Ona Jameikienė, Milda Memėnaitė, Olimpija Baukienė, Kristina Sodeikaitė ir Brigita Rašimaitė. Nuotr. V. A. Račkausko

IŠPŪDINGA RANKDARBINIŲ DRABUŽIŲ PARODA

Drabužių mada — išorinių formų įsigalėjimas dabar'į.

Drabužių kilmė ir paskirtis labai įvairuoja pagal klimatą ir tautų kultūros bei civilizacijos laipsnį. Šv. Rašte akcentuojama gėdos jausmas, kaip drabužių kilmės priežastis. Tai sutinkama dar ir šiandien primityvių tautų apsirengime, kur raištelės ir priekaištelės dengia vien tam tikrą kūno dalį. Tačiau pats gėdos ar drovumo jausmas primityviose ir kultūringose tautose labai įvairuoja. Pvz. turkės ir egiptietės slepia veidą, bet apsiuogina liemenį. Kinietės slepia kojas, votiakės ir čeremėsės — galvą, Afrikos tuaregai vyrai dengia burną, kai kurios Afrikos ir Amerikos tautelės skaitoma gėda viešai valgyti ir pan. Europietės varžosi pasitaisyti viešumoje koję, o paplūdimiuose viešai vaikšto su maudymosi kostiumais. Senovėje bei viduramžiais į apsiorengimą turėjo didelės įtakos religiniai įsitikinimai bei šiaip papročiai. Dažnai būdavo drabužių slepiama gėdinga kūno dalis, tikint, kad ji yra pilna įvairios jėgos, kurią nori pavertinti demonai. Jų įtakai susilpninti būdavo tose vietose nešiojami amuletai ir kitos priemonės. Pagal klimatą — drabužiais dengiamasi nuo vabzdžių, šalčio bei sužeidimų ir pan. Bet svarbiausiu drabužių kultūros veiksmu buvo ir yra moters noras puoštis. Iki šiai dienai ypač moters drabužiai yra tiek išpuoselėti, kad iš jų kompozicijų praktiško realizavimo rengiamos kaip pritaikomo ar dailės parodos, kurios neretai turi didžiausią pasisekimą.

Tokių pasisekimų gali didžiulis ir pereito sekmadienio madų parodos lietuvių menininkės, kurios pagal laiko dvasią prisistatė ir prisimegė pačios bei jų pagalbininkės mamytės ar pažįstamos daugybę įvairių moteriškų aprangų ir visa tai pademonstravo Jaunimo centre, Chicagoj. Šią madų parodą surengė kaip savo parodų penkmečio sukaktį, nepailstamas N. Pr. M. seserų kongregacijos rėmėjų Cicero skyrius, vadovaujamas Aldonos Prapuolenytės. Salė buvo perpildyta beveik išimtinai moteriškos publikos —

Iza MOTEKAITIENĖ

ir prie ankštai surikiuotų, meniškai O. Galvydienės išpuosų stalų ir pasieniais kantriai bestovinių parodos stebėtojų.

Atidarydama parodą, Aldona Prapuolenytė maloniai padėkojo rengėjoms už milžinišką ir kruopštų darbą ir publikai už supratimą krikščioniškos artimo meilės, nes parodos paskirtis — priemonė sutelkti lėšų Putnamo senelių prieglaudai. O ir atsilankiusios turės asmenišką naudą dailaus apsirengimo srityje, nes moteris yra ir turi būti dailiosios lyties atstovė.

Parodos komentatorė B. Jameikienė išžangos žody pabrėžė, kad nors vieniems atrodo madų parodos kaip tuštynė, tačiau jos yra epochos veidrodis, ir moters apsirengimas akcentuoja jos kultūros bei civilizacijos laipsnį. Nors pagrindinis drabužių tikslas yra pagal klimatą pridengti kūną, tačiau jų išorinės formos nemirštamos: jos tik pakeičiamos arba grįžtančios. Nors modernišką moters išorės grožis neatsveria sielos grožio, tačiau neginė jamos vertės turi ir to sielos grožio apdengimas. Seniau moteris daug laiko atiduodavo drabužiams, bet dabar, atsiradus sintetinėms medžiagoms, kurias lengva ir pigu varuoti ir valyti, dailių moters apsirengimą laiko atžvilgiu labai palengvino. Gi gatvės iškarpos įgalina pačioms lengvai ir greitai įvairius drabužius prisitaikyti pasiūti, pasiūti ir padėvėjus be galios išmesti.

Tokių pačių pasiūtių ir nusimegtus, artistikiškai puikius rūbus demonstravo eilė lietuvių, igudusių žingsniu vaikštinėdamos meniškai įrengtu, nuo scenos per salės vidurį besitęsiančiu apviesu tiltu; grojant užkulsiuose nuotakigai, švelniai muzikai ir B. Jameikienės aiškinant kiekvieną modeliuojantį rūbą.

Paroda buvo trijų dalių su dviem pertraukom, užėmusi trejetą valandų. Pirmoj dalyje buvo rodomi pačių šių dienai rūbai: apsiaustai, eilutės, suknelės. Juos modeliaavo pačios tų

rūbų menininkės: O. Baukienė, M. Kripkaušienė, J. J. Mačiulienė, M. Memėnaitė, S. Olšauskienė, B. Rašimaitė ir R. Trimackienė. I. Bernatavičienės pasiūtių modeliaavo N. Vengrienė ir mamytės skoningai pasiūtių — jų jaunutės dukros K. Sodeikaitė ir A. Vaitaitytė. Šioj dalyje daugiausia savo dieninių rūbų pamodeliaavo M. Memėnaitė, kurios dviejų, trijų dalių eilutės, suknelės ir paltai darė klasiško paprastumo ir lygumo išpūdį ir pamokinančiai veikė, kaip turėtų kasdien rengtis moteris. Trimackienės grakščiuose modeliuos buvo daugiau laiko mados vėjos, bet ir su tuo jos rūbų elegancija buvo žavinga, net mini mados žalias paltas su mini balta suknele, raštuotom kojine ir kit. priderintais priedais buvo įdomūs — tačiau sykiu ir įtikinantys, kad ši mada tetinka tik pačioms jauniau-

Prasidėjus trečiajai parodos daliai, buvo ištraukti parodos loterijos laimėtojų numeriai. M. Ambrozaitienės padovanotą parodai paveikslą laimėjo R. Jautokaitė; P. Vaitaitienės medžio degintą lėkštę — O. Liškūnienė; Bursteino kailių prekybos minko kailnių — R. Sakalienė.

Lietuvių Moterų klubų federacijos Chicago klubo Dėliaus baliaus metu (iš k. į d.): solistė Nerija Linkevičienė (dėliaus baliaus), klubo pirm. Marija Krauchunienė, solistė Alė Kalvaitytė - Velbaisnė (pravedusi programą), Zuzana Juškevičienė, klubo viceprim. - Stovė iš k. į d.: muz. Manigirdas Motekaitis, šokėjai — Violeta Karosaitė ir J. Puodžiūnas (visi trys dalyvavę programoje). Noreikos nuotr.

sio amžiaus moterims — mermos dalies modeliuotojos savo mamytės tai toleruotų suaugusėms. Visi kiti šioj dalyje modeliuoti dieniniai rūbai — buvo verti dėmesio, kaip gražiai išbaigti kūriniai. Ypač įdomi buvo, kaip mados unikumas, N. Vengrienės modeliuota dviejų dalių eilutė, pasiūta iš Lietuvos atsiųstos, namie austos staltiesinės, baltai juodos, su stilizuotu tautiniu ornamentu medžiagos. Ją pasiūvo I. Bernatavičienė. Parodai prisegė daug liuksusinio orumo didelio lietuvių draugo Bursteino paskolinti minko, karakulio, lapų ir kt. žvėrių kailiniai, puspalciai, kailneriai bei apsiausteliai, kuriais šildė žiūrovų akis grakščios modeliuotojos.

Antra — megztų rūbų — parodos dalis buvo įdomiausia ir gausingiausia. Rūbų menininkės pilnai įrodė, kad virbalais ir kabluku galima prisimegti nuo paprasčiausių iki teatrališko puošnumo vakarinių rūbų ir pavartoti visą reikiamą rūbams butaforiją! Šioj parodos dalyje modeliaavo savo megztus įvairiausio tipo drabužius O. Baukienė, E. Blandytė, O. Blandytė - Jameikienė, M. Kripkaušienė ir N. Vengrienė. Gi J. Dočkienės megztus — modeliaavo M. Memėnaitė, M. Panarijėnė — B. Rasimaitė, V. Skri-

dulienė — S. Olšauskienė, L. Sodeikienė — K. Sodeikaitė ir A. Serapinaitės — R. Trimackienė. Publika buvo nustebinta ir stūžavė seserų Elenos ir Onutės Blandyčių pačių (ir jų 77 metų amžiaus mamytės) megztų ir modeliuojamų rūbų gausumu bei įvairumu ir išradin-gumu. Jos modeliaavo paltus su pritalkintoms kepurėms, suknelės, sudėtingas eilutes ir puošnius teatrališkus rūbus bei jų ansamblius. Ypač turtingai atrodė E. Blandytės vakarinė baltasuknelė su stilizuotom aukso tulpėmis ir priderintu puošniu, įmegtais aukso siūlais apsiaustu. Įdomiausias iš gausių Onutės Blandytės - Jameikienės megztų aprangų buvo irgi vakarinių teatrininių rūbų ansamblis — juodų žvynukų ilgas paltas ir spalvų kaleidoskopą skleidžianti suknelė. Išsiskiriantis buvo Serapinaitės megztas mini mados paltas reglan rankovėm baltas paltas, kurį modeliaavo R. Trimackienė, prisitaikius intriguojančius juodos aprangos priedus ir raštuotas juodas kojines. Žiūrovų dėmesį žadino kabluku numegzta reto tinklo juoda M. Kripkaušienės suknelė, kurią puošė baltas apatinukas ir balto kailio apykaklė. Eleganciją ir paprastumą mėgstančios akys žavėjosi O. Baukienės ypatingo melsvumo vilnos ir aukso siūlų megzta dviejų dalių eilute. Visų kitų megzti bei modeliuoti rūbai buvo lygiai verti pasigėrėjimo.

Prasidėjus trečiajai parodos daliai, buvo ištraukti parodos loterijos laimėtojų numeriai. M. Ambrozaitienės padovanotą parodai paveikslą laimėjo R. Jautokaitė; P. Vaitaitienės medžio degintą lėkštę — O. Liškūnienė; Bursteino kailių prekybos minko kailnių — R. Sakalienė.

Vertingu madų parodos papildiniu buvo nuolatinių šių parodų modeliuotojų ir dailininkės P. Vaitaitienės ten pat meniškai išdėstyta apie 30 deginoto medžio tautodailės darbų paroda, kurių centre, kaip parodos motto buvo vazoj džiotojai; P. Vaitaitienės medžio degintą lėkštę — O. Liškūnienė; Bursteino kailių prekybos minko kailnių — R. Sakalienė.

Vertingu madų parodos papildiniu buvo nuolatinių šių parodų modeliuotojų ir dailininkės P. Vaitaitienės ten pat meniškai išdėstyta apie 30 deginoto medžio tautodailės darbų paroda, kurių centre, kaip parodos motto buvo vazoj džiotojai; P. Vaitaitienės medžio degintą lėkštę — O. Liškūnienė; Bursteino kailių prekybos minko kailnių — R. Sakalienė.

Gabios lietuvių! Tik pagalvojus apie M. Kripkaušienės ir seserų Blandyčių sukurto ir modeliuoto karališkus rūbus — vargu kurį, kad ir garsi artistė nesijaustų laiminga, apsiuostus jais savo menišką kūną ir sielą, pasirodant kad ir didžiausioj pasaulio scenoj!

Grįžtant prie sukaktuvinės penkmečio madų parodos, dar noris akcentuoti jos vispusišką pasisekimą: ir darbščiųjų rengėjų atžvilgiu, kur spindi patirtis ir sugebėjimas tos rūšies parengimams, ir parodos rūbų menininkų įrodymu, ką gali moteris padaryti atliekamo laiko valandėlėmis ir — svarbiausia — Putnamo Senelių namams stambi, neišgelgeta mūsų jautrios visuomenės parama.

Parodos komitetą sudarė: G. Arštikienė, J. Bobinienė, J. Dočkienė, B. Kazlauskienė, S. Kisielienė, M. Memėnaitė, A. Prapuolenytė, Stangenbergienė, M. Remienė ir O. Venclovienė. Scenos dekoracijas pagamino Z. Sodeikienė. Apšvietimu ir muzika rūpinosi K. Rauchas ir A. Venclovas.